

૩૭૧૮

કચ્છી લેખાં.

ભાગ બીજો.

કચ્છી વિદ્યાર્થીઓના ઉપયોગને સાર.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

હરજીવન મેઘજી પટેલ.

કચ્છ—મુંદ્રા.

(સુધારા તથા વધારા સાથે.)

બીજી આવૃત્તિ.

અમદાવાદમાં

ધીકાંટે અમદાવાદ યુનિયન પ્રીન્ટિંગ પ્રેસમાં
ધેહુલાભાઈ નરસિંહદાસે છાપ્યાં.

ઈ. સ. ૧૮૮૯—સંવત ૧૯૪૫.

(સર્વ હક જવાધિન રાખ્યાછે.)

કિંમત ૦૧૧૧ કોરી.

કચ્છી લેખાંની અનુક્રમણિકા.

વિષય.	પૃષ્ઠ.	વિષય.	પૃષ્ઠ.
શેરનાં લેખાંની કૂંચીઓ. ૨		ઓનાં કારણ. સૈ લેખે...૨૫	
શેરનાં લેખાંની કૂંચીઓ-		ધાન્યનાં લેખાંની કૂંચીઓ.	
નાં કારણ..... ૩		કળશી લેખે.....૨૬	
મણુનાં લેખાંની કૂંચીઓ. ૬		ધાન્યનાં લેખાંની કૂંચીઓ	
મણુનાં લેખાંની કૂંચીઓ-		નાં કારણ. કળશી લેખે...૨૭	
નાં કારણ..... ૭		ચૂનાનાં લેખાંની કૂંચીઓ...૨૮	
કપાસીઆના ભારનાં લે-		ગજનાં લેખાંની કૂંચીઓ. ૩૧	
ખાંની કૂંચીઓ.....૧૦		જમીન ભરવાની રીત...૩૩	
કપાસીઆના ભારનાં લે-		જમીનનાં લેખાંની કૂંચીઓ.૩૫	
ખાંની કૂંચીઓનાં કારણ. ૧૧		ડઝનનાં લેખાંની કૂંચીઓ. ૩૬	
કાલાના ભારનાં લેખાંની		કોડીનાં લેખાંની કૂંચીઓ. ૩૭	
ની કૂંચીઓ૧૨		કાગળનાં લેખાંની કૂંચીઓ. ૩૮	
કાલાના ભારનાં લેખાંની		સેંકડાનાં લેખાંની કૂંચીઓ. ૩૯	
કૂંચીઓનાં કારણ. ...૧૩		હજારનાં લેખાંની કૂંચીઓ. ૪૦	
ખાંડીનાં લેખાંની કૂંચીઓ. ૧૪		વ્યાજ ગણવાની રીત.....૪૧	
ખાંડીનાં લેખાંની કૂંચી-		નાણાવટીઓમાં વ્યાજ કા-	
ઓનાં કારણ.....૧૫		ઠવાની રીત.....૪૨	
સોના રૂપાનાં લેખાંની કૂં-		લાકડાં માપવાના હિસાબ. ૪૫	
ચીઓ. ગદીઆણા લેખે. ૧૮		એક તોલને બીજા તોલમાં	
સોના રૂપાનાં લેખાંની કૂં-		આણવાની રીત.૪૭	
ચીઓનાં કારણ. ગદી-		પગાર ગણવાના હિસાબ. ૪૯	
આણા લેખે.૧૯		કોરી અને રૂપીઆના સં-	
સોના રૂપાનાં લેખાંની કૂં-		બંધની કૂંચીઓ૫૦	
ચીઓ. તોલા લેખે ... ૨૦		પરચુણ દાખલા૫૧	
સોના રૂપાનાં લેખાંની કૂં-		કચ્છી કોષ્ટકો.....૫૫	
ચીઓનાં કારણ. તોલા		કચ્છના વેપારીઓને ઉપ-	
લેખે. ૨૧		યોગમાં આવતાં બીજા	
ધાન્યનાં લેખાંની કૂંચી-		દેશનાં કોષ્ટકો.....૬૦	
ઓ. સૈ લેખે૨૪		કોરીમાંથી રૂપીઆ કરવા-	
ધાન્યનાં લેખાંની કૂંચી-		નો કોઠો.....૭૧	

શેરનાં લેખાંની કૃત્તિઓ.

જેટલી કોરીએ શેર તેથી અર્ધે દોકડે ને દશગણે ફેકડે^૧, દોકડા ભાર. પા કોરીએ શેર હોય તો બે બદામ ને અઢી ફેકડે, દોકડા ભાર. અર્ધા કોરીએ શેર હોય તો પા દોકડે ને પાંચ ફેકડે, દોકડા ભાર. પોણી કોરીએ શેર હોય તો છ બદામ ને સાડાસાત ફેકડે, દોકડા ભાર.

૨. જેટલી કોરીએ શેર તેથી અર્ધે ઢીંગલે, સવા દોકડા ભાર. જેટલી કોરીએ શેર તેટલે ઢીંગલે અધોળ અને તેથી બમણે ઢીંગલે નવટાંક.

૩. જેટલે ઢીંગલે શેર તેથી અર્ધા ગણી બદામ ને દશગણે રેષે^૨ દોકડા ભાર. પા ઢીંગલે શેર હોય તો પંદર ગણે રેષે, દોકડા ભાર. અર્ધે ઢીંગલે શેર હોય તો પા બદામ ને પાંચ રેષે, દોકડા ભાર. પોણે ઢીંગલે શેર હોય તો પા બદામ ને વીશ રેષે, દોકડા ભાર.

૪. જેટલે ઢીંગલે શેર તેથી પોણી ગણી બદામે સવા દોકડા ભાર; દોઢ ગણી બદામે અધોળ અને ત્રણ ગણી બદામે નવટાંક.

૫. જેટલે દોકડે શેર તેટલી બદામનું અધોળ અને તેથી બમણી બદામે નવટાંક.

૬. જેટલે ઢીંગલે અધોળ તેટલી કોરીએ શેર.

૭. જેટલે ઢીંગલે નવટાંક તેથી અર્ધા ગણી કોરીએ શેર.

૮. જેટલે ઢીંગલે દોકડા ભાર તેથી અઢી ગણી કોરીએ શેર.

૯. કોરીનું જેટલા શેર તેટલા દોકડા ભારનો અર્ધો દોકડો, દશ ફેકડા.

૧૦. કોરીનું જેટલા શેર તેટલા મણની અડતાલીશ કોરી.

૧ દોકડા એકના ફેકડા સો ગણાય છે. ૨ બદામના સો રેષ ગણાય છે. ફેકડા તથા રેષ એ કોઈ ભતનું નાણું નથી. પણ હિસાબને માટે કદપીત સંખ્યા છે.

શેરનાં લેખાંની કૂચીઓનાં કારણ એટલે સમજણ.

૧. કોરી એકના દોકડા ૨૪ ને શેરના ૪૦ દોકડા ભારે ભાગતાં એક દોકડા ભારની કીમત અર્ધા દોકડા દશ દોકડા આવે છે, તે પ્રમાણે શેરની નેટલી કોરી કહી હોય તેથી અર્ધે દોકડે ને દશ ગણે દોકડે દોકડા ભાર થાય. પા કોરી અર્ધી કોરી અને પોણી કોરીનું પણ એજ પ્રમાણે નીકળશે.

૨. એક શેરના દોકડા ભાર ૪૦ ને કોરી એકના અર્ધા હીંગલા ૩૨ વડે ભાગવાથી અર્ધા હીંગલાનું સવા દોકડા ભાર થાય, તેમજ એક શેરના અધોળ ૧૬ ને કોરીના હીંગલા ૧૬ વડે ભાગવાથી હીંગલાનું અધોળ આવે. તે પ્રમાણે શેરની નેટલી કોરી કહી હોય તેથી અર્ધે હીંગલે સવા દોકડા ભાર અને તેટલે હીંગલે અધોળ થાય. તે પ્રમાણે નવટાંકનું પણ નીકળશે.

૩. એક હીંગલાની બદામ ૨૪ ને એક શેરના દોકડા ભાર ૪૦ વડે ભાગવાથી દોકડા ભારની કીમત અર્ધી બદામ ને દશ રેપ થાય. તે પ્રમાણે શેરના નેટલા હીંગલા કહ્યા હોય તેથી અર્ધી ગણી બદામ ને દશ ગણે રેપે દોકડા ભાર થાય. પા હીંગલા, અર્ધા હીંગલા અને પોણા હીંગલાનું પણ એજ પ્રમાણે નીકળશે.

૪. એક હીંગલાની બદામ ૨૪ ને શેરના સવા દોકડા ભાર ૩૨ વડે ભાગતાં સવા દોકડા ભારની કીમત પોણી બદામ થાય તે પ્રમાણે શેરના નેટલા હીંગલા કહ્યા હોય તેથી પોણી ગણી બદામે સવા દોકડા ભાર થાય. તેમજ હીંગલાની બદામ ૨૪ ને શેરના અધોળ ૧૬ વડે ભાગવાથી અધોળની

૧૧. કોરીનું જેટલા પા શેર તેટલા શેરની ચાર કોરી.
૧૨. કોરીનું જેટલા દોકડા ભાર તેટલા શેરની ૪૦ કોરી.

દાખલા.

૧ સવા બે કોરીએ શેર તો દોઢ શેર, નવટાંક ને એક અધોળનું શું? કો. દો. બ.

જ. ૩૧ ૧ ૨

૨. પોણી કોરીએ શેર તો પા શેર ને નવટાંકની શી કીં-
મત પડશે? જ. બ કો. ૧૧૧ દો.

૩. સવા કોરી ને બે દીંગલે શેર તો એક અધોળની શી
કીંમત પડશે? દો. બ.

જ. ૨ ૧

૪. પાંચ કોરીએ શેર તો સવા દોકડા ભારનું શું? દો.

જ. ૩૧૧

૫. ત્રણ દીંગલે શેર તો બે દોકડા ભારનું શું?

બ. ૨૫.

જ. ૩૧ ૧૦

૬. સાડા ચાર દોકડે શેર તો નવટાંક ને અધોળનું શું? દો. બ.

જ. ૧૧૧ ૧૧

૭. બે દીંગલાનું એક અધોળ તો બે શેરનું શું? કો.

જ. ૪

૮. કોરીનું સાડા ત્રણ શેર તો સાડા ત્રણ દોકડા ભારની
શી કીંમત પડશે? જ. ૧૧૧ દો. ૧૦ કો.

૯. કોરીનું આઠ પા શેર તો એક શેરનું શું? કો.

જ. ૧૧

૧૦ પાંચ કોરીનું દોકડા ભાર તો શેરનું શું? કો.

જ. ૨૦૦

૧૧. નવ કોરીએ શેર તો અધોળનું શું? કો. દો.

જ. ૧૧ ૧૧

કીંમત દોઢ બદામ થાય. તે પ્રમાણે શેરના જેટલા ઢીંગલા કઢા હોય તેથી દોઢ ગણી બદામે અધોળ થાય. નવટાંકનું પણ તેજ પ્રમાણે નીકળશે.

૫. દોકડાની બદામ ૧૬ ને શેરના અધોળ ૧૬ વડે ભાગવાથી એક અધોળની કીંમત એક બદામ થાય. અને દોકડાની બદામ ૧૬ ને શેરના નવટાંક ૮ વડે ભાગવાથી એક નવટાંકની બે બદામ થાય. તે પ્રમાણે શેરના જેટલા દોકડા કઢા હોય તેટલી બદામનું અધોળ અને બમણી બદામે નવટાંક થાય.

૬ એક ઢીંગલે અધોળ તો શેરના ૧૬ અધોળની કીંમત ૧૬ ઢીંગલા એટલે એક કોરી થાય. તે પ્રમાણે જેટલે ઢીંગલે અધોળ તેટલી કોરીએ શેર થાય.

૭. એક ઢીંગલાનું નવટાંક હોય તો શેરના ૮ નવટાંકની કીંમત ૮ ઢીંગલા એટલે અર્ધા કોરી થાય. માટે જેટલે ઢીંગલે નવટાંક તેથી અર્ધા ગણી કોરીએ શેર થાય.

૮. ઢીંગલાનું દોકડા ભાર હોય તો શેરના દોકડા ભાર ૪૦ ના ૪૦ ઢીંગલા એટલે અઢી કોરી થાય. માટે જેટલે ઢીંગલે દોકડા ભાર તેથી અઢી ગણી કોરીએ શેર થાય.

૯. પહેલી રીત પ્રમાણે એક દોકડા ભારની કીંમત અર્ધો દોકડો દશ ફાકડા આવે છે, ત્યારે જેટલા શેર એક કોરીના કઢા હોય તેટલા દોકડા ભારનો અર્ધો દોકડો, દશ ફાકડા થાય એ ખુલ્લું છે.

૧૦. કોરીનું શેર હોય તો મણુના શેર ૪૮ ની કોરી ૪૮ થાય તે પ્રમાણે કોરીનું જેટલા શેર તેટલા મણુની ૪૮ કોરી થાય.

૧૧. એક કોરીનું એક પા શેર હોય તો શેરના પાશેરા ૪

૧૨. સવા આડ કોરીએ શેર તો સવા બે શેરનું શું ?

જ. ૧૮૥ કો. ૧૧૬ દો.

મણનાં લેખાંની કૂચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ મણ તેટલે ત્રાંખીએ શેર. પા કોરીએ મણ હોય તો બે બદામે શેર. અર્ધી કોરીએ મણ હોય તો ચાર બદામે શેર અને પોણી કોરીએ મણ હોય તો છ બદામે શેર.

૨. જેટલી કોરીએ મણ તેટલા દોકડાનું બશેર. તેટલા હીંગલાનું ત્રણ શેર (પાકા અઢી શેર) અને તેથી બમણે હીંગલે છ શેર (પાકા પાંચ શેર)

૩. જેટલી કોરીએ મણ તેથી સવા ગણે દોકડે, દોકડા ભાર.

૪. જેટલી કોરીએ મણ તેથી અર્ધી ગણી બદામે અઘોળ અને તેટલી બદામે નવટાંક.

૫. જેટલે હીંગલે મણ તેથી અર્ધી ગણી બદામે શેર:

૬. જેટલે હીંગલે મણ તેટલી બદામનું બે શેર.

૭. જેટલે હીંગલે મણ તેથી સવા ગણે રૂબે દોકડા ભાર.

૮. જેટલે દોકડે મણ તેટલી બદામનું ત્રણ શેર.

૯. જેટલે ત્રાંખીએ શેર તેટલી કોરીનું મણ.

૧૦. જેટલે હીંગલે અઢી શેર (કાચા ત્રણ શેર) તેટલી કોરીએ મણ.

૧૧. જેટલે હીંગલે પાંચ શેર (કાચા છ શેર) તેથી અર્ધી ગણી કોરીએ મણ.

૧૨. કોરીનું જેટલા મણ તેટલા શેરનો એક ત્રાંખીઓ.

૧૩. હીંગલાનું જેટલા શેર તેટલા મણની ત્રણ કોરી.

૧૪. દોકડાનું જેટલા શેર તેટલા મણની બે કોરી.

૧૫. ત્રાંખીઆનું જેટલા શેર તેટલા મણની એક કોરી.

ની ૪ કોરી થાય. માટે કોરીનું જેટલા પાશેર તેટલા શેરની ૪ કોરી થાય.

૧૨. એક કોરીનું એક દોકડા ભાર હોય તો શેરના ૪૦ દોકડા ભારની કીંમત ૪૦ કોરી થાય. માટે કોરીનું જેટલા દોકડા ભાર તેટલા શેરની ૪૦ કોરી થાય.

મણુનાં લેખાંની કૂચીઓનાં કારણ.

૧. મણુના શેર ૪૮ ને કોરીના ત્રાંખીઆ ૪૮ વતી ભાગતાં ત્રાંખીએ શેર પડ્યું. પા કોરી, અર્ધી કોરી અને પોણી કોરીનું પણ એજ પ્રમાણે નીકળશે.

૨. મણુના શેર ૪૮ ને કોરીના દોકડા ૨૪ વડે ભાગતાં એક દોકડાનું બે શેર પડ્યું. તેમજ મણુના શેર ૪૮ ને કોરીના હીંગલા ૧૬ વતી ભાગતાં એક હીંગલાનું ત્રણ શેર પડે. પાંચ શેરનું પણ એવીજ રીતે નીકળશે.

૩. પેહેલી રીત પ્રમાણે જેટલી કોરીએ મણુ હોય તેટલે ત્રાંખીએ શેર થાય છે, માટે ત્રાંખીઆના ફોકડા ૫૦ ને શેરના દોકડા ભાર ૪૦ વતી ભાગતાં દોકડા ભારની કીંમત સવા ફોકડા થાયછે.

૪. પેહેલી રીત પ્રમાણે ત્રાંખીએ શેર થાયછે. માટે ત્રાંખીઆની બદામ ૮ ને શેરના અધોળા ૧૬ ને નવઠાંકા ૮ વતી અનુક્રમે ભાગતાં અર્ધી બદામે અધોળ અને બદામનું નવઠાંક પડ્યું.

૫. હીંગલાની બદામ ૨૪ ને મણુના શેર ૪૮ વતી ભાગતાં અર્ધી બદામે શેર પડ્યું.

૬. મણુના શેર ૪૮ ને હીંગલાની બદામ ૨૪ વડે ભા-

દાખલા.

૧. સાડી સતર કોરીએ મણુ તો ત્રણુ શેરનું શું ?
કો. દો.
જ. ૧ ૧૧
૨. સવા અઠાર કોરીએ મણુ તો ચાર શેરનું શું ?
કો. દો.
જ. ૧૧ ૦૧
૩. સવા ચોવીશ કોરી એ દીંગલે મણુ તો દોઢ શેરનું શું ?
કો. દો. બ.
જ. ૦૧૧ ૦ ૦૧
૪. સાડી પંદર કોરીએ મણુ તો એ શેર ને નવટાંકનું શું ?
કો. દો. બ.
જ. ૦૧ ૪૧ ૩૧
૫. પચીશ કોરીએ મણુ તો એક શેર ને એક દોકડા ભા-
રનું શું ?
કો. દો. દો.
જ. ૦૧-૦૧૧ ૬૧
૬. સવા આઠ કોરીએ મણુ તો નવટાંક ને અઘોળનું શું ?
કો. બ. વિ.
જ. ૦૧૧ ૦ ૨
૭. સવા ચાદ કોરી એ દીંગલે મણુ તો પોણો મણુ ને પાં-
ચ શેરનું શું ?
કો. દો. બ.
જ. ૧૨૧ ૧૧૧ ૨
૮. સવાપાંચ કોરી ને એ દીંગલે મણુ તો નવટાંકનું શું ?
કો. બ. વિ.
જ. ૦ ૧ ૨
૯. એ કોરીને એ દીંગલે મણુ તો એ શેરનું શું ?
જ. ૨ દો. ૨ બ.
૧૦ પાંચ દોકડે મણુ તો છ શેરનું શું ? દો. બ.
જ. ૦૧ ૨

ગતાં બદામનું બે શેર પડ્યું.

૭. પાંચમી કૃત્રી પ્રમાણે અર્ધા બદામે શેર થાય છે. માટે અર્ધા બદામના રૂપ ૫૦ ને શેરના દોકડા ભાર ૪૦ વડે ભાગતાં સવા રૂપે દોકડા ભાર પડ્યું.

૮. મણુના શેર ૪૮ ને દોકડાની બદામ ૧૬ વતી ભાગતાં એક બદામનું ત્રણ શેર પડ્યું.

૯. એક ત્રાંખીએ એક શેર તો મણુના શેર ૪૮ ના ૪૮ ત્રાંખીઆ એટલે એક કોરી થાય, માટે જેટલે ત્રાંખીએ શેર તેટલી કોરીનું મણુ પડે.

૧૦. એક ઢીંગલાનું અઢી શેર હોય તો મણુની અઢી શેરી ૧૬ ના ૧૬ ઢીંગલા એટલે એક કોરી થાય છે. બે ઢીંગલે અઢી શેર કહ્યું હોય તો બે કોરીનું મણુ પડે. માટે જેટલે ઢીંગલે અઢી શેર તેટલી કોરીનું મણુ થાય.

૧૧. એક ઢીંગલાનું પાંચ શેર હોય તો મણુની પાંચ શેરી આઠના આઠ ઢીંગલા એટલે અર્ધા કોરી થાય.

૧૨. ઉપલી પેહેલી રીત પ્રમાણે એક શેરનો એક ત્રાંખીઓ આવે છે. સારે જેટલા મણુ એક કોરીના કહ્યા હોય તેટલા શેરનો એક ત્રાંખીઓ આવે એ ખુદલુંજ છે.

૧૩. ઢીંગલાનું એક શેર હોય તો એક મણુના ૪૮ શેરના ૪૮ ઢીંગલા એટલે ત્રણ કોરી થાય છે. ને ઢીંગલાનું બે શેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે મણુની ત્રણ કોરી થાય. અને ઢીંગલાનું ત્રણ શેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત ત્રણ ગણી ઓછી થતાં ત્રણ મણુની ત્રણ કોરી થાય. એ રીતે ઢીંગલાનું જેટલા શેર તેટલા મણુની ત્રણ કોરી થાય છે.

૧૧. કોરીનું પાંચ મણુ તો પાંચ શેરનું શું ? દો.
જ. ૦૧૧
૧૨. હીંગલાનું મણુ તો દોકડા ભારનું શું ? જ. રેપ. ૧૧
૧૩. દોકડાનું ચાર શેર તો બે મણુનું શું પડશે ? દો.
જ. ૧
૧૪. સ્ત્રવા પંદર કોરી બે હીંગલે મણુ તો ત્રણ શેર ને અ-
ધોળનું શું પડશે ? દો. દો. વિ.
જ. ૦૧૧૧ ૫૧૧ ૧૧
૧૫. ચાલીશ કોરીએ મણુતો બે મણુ ને અઢી શેરનું શું ?
જ. ૮૨૧૧ દો.

કપાશીઆના ભારનાં લેખાંની ફૂચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ ભાર તેથી રડ્ડુ ગણે દોકડે મણુ.
૨. જેટલી કોરીએ ભાર તેથી ચોગણે દોકડે દોઢ મણુ.
૩. જેટલી કોરીએ ભાર તેટલા દોકડાનું સવાવીશ શેર.
૪. જેટલી કોરીએ ભાર તેથી ચોગણી બદામે પાંચ શેર ને અધોળ.
૫. જેટલે હીંગલે ભાર તેથી ચોગણી બદામે દોઢ મણુ.
૬. જેટલે હીંગલે ભાર તેટલી બદામનું સવા વીશ શેર.
૭. જેટલે હીંગલે ભાર તેથી ચોગણી વિશવાસીએ પાંચ શેર ને અધોળ.
૮. કોરીના જેટલા મણુ તેટલા ભારની ૯ કોરી.
૯. કોરીના જેટલા ભાર તેટલા દોઢ મણુના ચાર દોકડા.
દાખલા.
૧. પંદર કોરીએ ભાર કપાસીઆ તો ૪૧૧ મણુનું શું ?
જ. દો. ૭.૧
૨. સાડીચોવીશ કોરીએ ભાર કપાસીઆ તો ત્રણ મણુનું શું ?
જ. દો. ૮

૧૪. દોકડાનું એક શેર હોય તો મણુના ૪૮ શેરના ૪૮ દોકડા એટલે બે કોરી આવે છે. ને દોકડાનું બે શેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે મણુની બે કોરી આવે છે. એ રીતે દોકડાનું જોટલા શેર હોય તેટલા મણુની બે કોરી આવે.

૧૫. ત્રાંખીઆનું એક શેર હોય તો મણુના ૪૮ શેરના, ૪૮ ત્રાંખીઆ એટલે એક કોરી આવે છે. ને ત્રાંખીઆનું બે શેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે મણુની એક કોરી આવે છે.

કપાશીઆના ભારનાં લેખાંની કૂચીઓનાં કારણ.

૧. કોરીના દોકડા ૨૪ ને ભારના મણુ ૯ વડે ભાગતાં ૨ $\frac{૨}{૩}$ દોકડે મણુ પડયું.

૨. કોરીના દોકડા ૨૪ ને ભારના દોઢ મણુઆ ૬ વડે ભાગતાં દોઢ મણુના ચાર દોકડા આવે.

૩. ભારના સવાવીશ શેર ૨૪ ને કોરીના દોકડા ૨૪ વડે ભાગતાં એક દોકડાનું સવાવીશ શેર આવે.

૪. ઉપલી ત્રીજી કૂચી મુજબ દોકડાનું સવાવીશ શેર થાય છે. તેને દોકડાની યોગણી બદામ ૪ વડે ભાગવાથી યોગણી બદામનું પાંચ શેર ને એક અધોળ આવે.

૩. સાડીબાવીશ કોરીએ ભાર કપાસીઆ તો ૪૦૥ શેરનું શું? જ. કો. ૧૥૥ ૩

૪. સાડીચૈદ કોરીએ ભાર કપાસીઆ તો દશ શેર ને નવ-ટાંકનું શું પડશે? જ. દો. ૭

૫. પંદર કોરી બે ઢીંગલે ભાર કપાસીઆતો ત્રણ મણ, પાંચ શેર ને એક અઘોળનું શું? કો. દો. બ.

જ. ૫ ૪૥૥ ૦૥

૬. સાડીસતર કોરીએ ભાર કપાસીઆ તો ૪ મણ દશ શેર ને એક અઘોળનું શું પડશે? કો. દો. બ.

જ. ૭૥૥ ૫ ૦૥

૭. કોરીના ત્રણ મણ કપાસીઆ તો બે ભારનું શું?

જ. કો. ૬

૮. કોરીના છ મણ કપાસીઆ તો છ ભાર કપાસીઆનું શું પડશે? જ. કો. ૯

કાલાંના ભારનાં લેખાંની ફૂંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ ભાર તેટલે દોકડે ને વીશ ગણે ફોકડે મણ.

૨. જેટલી કોરીએ ભાર તેટલા ઢીંગલાનું સવા મણ.

૩. જેટલી કોરીએ ભાર તેટલા દોકડાનું પીસતાલીશ શેર, તેટલા ત્રાંખીઆનું સાડાબાવીશ શેર અને તેટલા ખવડીઆનું સવા અગીઆર શેર.

૪. જેટલે ઢીંગલે ભાર તેટલી બદામે ને વીશ ગણે રેષે મણ.

૫. જેટલે ઢીંગલે ભાર તેથી દોઢ ગણી બદામનું સવા મણ.

૬. જેટલે ઢીંગલે ભાર તેટલી બદામનું ૪૫ શેર, તેથી અર્ધગણી બદામનું ૨૨૥ શેર અને પા ગણી બદામે ૧૧૥ શેર.

૭. જેટલી કોરીએ મણ તેથી ૨૦ ગણી કોરીએ ભાર.

૮. જેટલી કોરીએ શેર તેથી ૧૦૮૦ ગણી કોરીએ ભાર.

૧ ત્રાંખીઆના બે ખવડીઆ ગણાય છે.

૫. આનાની બદામ ૨૪ ભારના દોઢ મણીઆ ૬ વડે ભાગતાં દોઢ મણુની ચાર બદામ આવે.

૬. ઉપલી પાંચમી કૂંચી પ્રમાણે ૪ બદામનું દોઢ મણુ આવે છે. માટે દોઢ મણુના શેર ૮૧ ને ચાર બદામ વડે ભાગતાં બદામનું સવાવીશ શેર આવ્યું.

૭. ઉપલી છટી કૂંચી પ્રમાણે બદામનું સવાવીશ શેર આવ્યું તેને બદામની ચોગણી વિશવાસી ૪ વડે ભાગતાં ચાર વિસવાશીનું પાંચ શેર ને એક અઘોળ આવ્યું.

૮. કોરીનું એક મણુ હોય તો ભારના મણુ ૯ ની ૯ કોરી થાય. અને કોરીનું બે મણુ હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ભારની ૯ કોરી થાય. તે પ્રમાણે આગળ પણ સમજવું.

૯. કોરીના ચાર દોકડા ૬ અને ભારના દોઢ મણીઆ પણ છ. માટે દોઢ મણુના ચાર દોકડા થાય.

કાલાના ભારનાં લેખાંની કૂંચીઓનાં કારણ.

૧. કોરીના દોકડા ૨૪ ને ભારના મણુ ૨૦ વડે ભાગતાં એક મણુનો એક દોકડો ને વીશ ફાકડા આવે.

૨. ભારના મણુ ૨૦ ને કોરીના ઢીંગલા ૧૬ વડે ભાગતાં ઢીંગલાનું સવા મણુ આવે.

૩. ભારના શેર ૧૦૮૦ ને કોરીના દોકડા ૨૪ વડે ભાગતાં એક દોકડાનું ૪૫ શેર આવે. તેજ પ્રમાણે ત્રાંબીઆ તથા બવકીઆનું પણ નીકળશે.

૪. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને ભારના મણુ ૨૦ વડે ભાગતાં એક મણુની એક બદામ ને વીશ રેપ આવે.

૫. ભારના મણુ ૨૦ ને ઢીંગલાની દોઢ બદામ ૧૬ વડે ભાગતાં દોઢ બદામનું સવા મણુ આવે.

૧ ઢીંગલાને આનો પણ કહે છે.

૯. કોરીનું જેટલા મણુ તેટલા ભારની ૨૦ કોરી.

૧૦. કોરીનું જેટલા શેર તેટલા ભારની ૧૦૮૦ કોરી.

દાખલા.

૧. ૯૬ કોરીએ એક ભાર કાલાં તો દોઢ ભારને બે મણુનું શું? જ. ૧૫૪૧ કો. ૨૧ દો. ૧૫ કો.

૨. ૮૮૧ કોરીએ એક ભાર કાલાં તો અઢી મણુનું શું? જ. ૧૧ કો. ૧૧૧ દો.

૩. ૯૨ કોરીએ એક ભાર કાલાં તો પોણાચાર મણુ ને સવા અગીઆર શેરનું શું? કો. દી. બ. જ. ૧૮ ડા ૨ આ.

૪. ૧૨૦ કોરી બે દીંગલે ભાર કાલાં તો ૨૧ મણુનું શું? જ. ૧૧ કો. ૦૧ દી.

૫. ૨૧૧ કોરીનાં એક મણુ કાલાં તો ૩ ભાર કાલાંનું શું? જ. ૧૫૦ કો.

૬. ૧૧૧ કોરીએ એક શેર કાલાં તો ૧૧૧ ભારનું શું? જ. ૨૭૦ કો.

૭. એક કોરીનાં ૮ મણુ કાલાં તો ૪ ભારનું શું? જ. ૧૦ કો.

૮. એક કોરીનાં ૩ શેર કાલાં તો ૧૧૧ ભારનું શું? જ. ૫૪૦ કો.

૯. ૧૩૨ કોરીએ ભાર કાલાં તો ૩ ભાર ને પાંચ મણુનું શું? જ. ૪૨૯ કો.

૧૦. ૧૨૮૧ કોરીએ ભાર કાલાં તો ૨૧૧ ભાર ને ૧ મણુનું શું પડશે? કો. દો. કો. જ. ૩૨૭૧ ૪ ૨૦

ખાંડીનાં લેખાંની ફૂચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેટલે દોકડે ને વીશ ગણુ દોકડે મણુ.

૨ જેટલી કોરીએ ખાંડી તેટલા દીંગલાનું સવા મણુ.

૬. ભારના શેર ૧૦૮૦ ને ઢીંગલાની બદામ ૨૪ વડે ભાગતાં એક બદામનું ૪૫ શેર આવે તેજ પ્રમાણે આગળ પણ સમજવું.

૭ એક કોરીનું એક મણ હોયતો ભારના મણ ૨૦ની ૨૦ કોરી આવે અને એ કોરીએ મણ તો તેથી બમણી કોરીએ ભાર. તેજ પ્રમાણે આગળ પણ સમજવું.

૮. એક કોરીનું શેર હોય તો ભારના શેર ૧૦૮૦ની ૧૦૮૦ કોરીએ ભાર થાય. એ કોરીએ શેર હોયતો તેની કીંમત બમણી વધતાં તેથી બમણી ગણી કોરીએ ભાર થાય. તેજ પ્રમાણે આગળ પણ સમજવું.

૯. કોરીનું એક મણ હોયતો ભારના મણ ૨૦ની ૨૦ કોરી થાય, ને કોરીનું એ મણ હોયતો તેની કીંમત બમણી ઝોઢી થતાં એ ભારની ૨૦ કોરી થાય.

૧૦. કોરીનું એક શેર કહ્યું હોયતો ભારના શેર ૧૦૮૦ ની ૧૦૮૦ કોરી થાય ને કોરીનું એ શેર કહ્યું હોયતો તેની કીંમત બમણી ઝોઢી થતાં એ ભારની ૧૦૮૦ કોરી થાય. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

ખાંડીનાં લેખાંની કુંચીઓનાં કારણ.

૧. કોરીના દોકડા ૨૪ ને ખાંડીના મણ ૨૦ વડે ભાગતાં એક દોકડે ને વીશ ફેકડે મણ પડયું.

૨. ખાંડીના મણ ૨૦ ને કોરીના ઢીંગલા ૧૬ વડે ભાગતાં ઢીંગલાનું સવા મણ પડયું.

૩. પહેલી રીત પ્રમાણે એક દોકડો અને ૨૦ ફેકડાનું મણ થાય છે. માટે એક દોકડો ને વીશ ફેકડાના ફૂલ ૧૨૦ ફેકડા થયા. તેને મણના શેર ૪૮ વડે ભાગતાં એક શેરની કીંમત અઢી ફેકડા આવે છે.

૪. ખાંડીના શેર ૯૬૦ ને કોરીના દોકડા ૨૪ વડે ભાગતાં એક દોકડાનું ૪૦ શેર એટલે પોણા મણ. ને ચાર

૩. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેથી અઢીગણે ફોકડે શેર.
૪. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેટલા દોકડાનું પોણામણ ને ચાર શેર.
૫. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેટલી બદામનું અઢીશેર.
૬. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેથી અઢી ગણે રેષે અઘોળ અને પાંચ મણે રેષે નવટાંક.
૭. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેટલે રેષે દોકડાબાર.
૮. જેટલે ઢીંગલે ખાંડી તેટલી બદામ, ને વીશ ગણે રેષે મણ.
૯. જેટલે ઢીંગલે ખાંડી તેથી અઢીગણે રેષે શેર.
૧૦. જેટલે દોકડે ખાંડી તેટલી બદામનું સવા મણ.
૧૧. જેટલે દોકડે ખાંડી તેથી પોણી ગણી બદામ ને પાંચ ગણે રેષે મણ.
૧૨. જેટલે ઢીંગલે મણ તેથી સવા ગણી કોરીએ ખાંડી.
૧૩. જેટલે દોકડે શેર તેથી ૪૦ ગણી કોરીએ ખાંડી.
૧૪. જેટલે ઢીંગલે શેર તેથી ૬૦ ગણી કોરીએ ખાંડી.
૧૫. જેટલે ત્રાંખીએ શેર તેથી ૨૦ ગણી કોરીએ ખાંડી.
૧૬. દોકડાનું જેટલા શેર તેટલી ખાંડીની ૪૦ કોરી.
૧૭. ઢીંગલાનું જેટલા શેર તેટલી ખાંડીની ૬૦ કોરી.
૧૮. તાંખીઆનું જેટલા શેર તેટલી ખાંડીની ૨૦ કોરી.

દાખલા.

૧. પંદર કોરીએ ખાંડીતો એક મણનું શું ? જ. ૦૧૧ કો.
૨. સવા ચોવીશ કોરીએ ખાંડી તો અઢી મણનું શું ?
જ. ૩ કો. ૦૧૧ દો.
૩. ચૈદ કોરીએ ખાંડીતો બે શેરનું શું ? દો. ફો.
જ. ૦૧ ૨૦
૪. ચોવીજ કોરીએ ખાંડી તો દોઢ મણને આઠ શેરનું શું ?
જ. ૨ કો.
૫. સવા અડતાળીશ કોરીએ ખાંડી તો અઢી શેરનું શું ?
જ. ૩ દો. ૦૧ બ.

શેર પડ્યું.

૫. ઉપલી ચોથી રીત પ્રમાણે દોકડાનું ૪૦ શેર આવે છે. માટે ૪૦ શેરને દોકડાની બદામ ૧૬ વતી ભાગવાથી એક બદામનું અઢીશેર આવે.

૬. ઉપલી પાંચમી રીત પ્રમાણે બદામનું અઢીશેર આવે છે. માટે બદામના રેષ ૧૦૦ ને અઢીશેરના અધોળા ૪૦ તથા નવટાંકના ૨૦ વતી ભાગતાં અઢી રેષે અધોળા અને પાંચ રેષે નવટાંક પડ્યું.

૭. ઉપલી પાંચમી રીત પ્રમાણે બદામનું અઢી શેર આવે છે. માટે અઢી શેરના દોકડાભાર ૧૦૦ ને બદામના રેષ ૧૦૦ વતી ભાગતાં એક રેષે દોકડાભાર પડ્યું.

૮. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને ખાંડીના મણુ ૨૦ વડે ભાગવાથી એક બદામ ને વીશ રેષે મણુ પડ્યું.

૯. આઠમી રીત પ્રમાણે એક બદામ ને વીશ રેષે મણુ થાય છે માટે એક બદામ ને વીશ રેષના રેષ ૧૨૦ ને મણુના શેર ૪૮ વડે ભાગતાં શેરની કીંમત અઢી રેષ આવે છે.

૧૦. ખાંડીના મણુ ૨૦ ને દોકડાની બદામ ૧૬ વડે ભાગતાં બદામનું સવા મણુ પડ્યું.

૧૧. દોકડાની બદામ ૧૬ ને ખાંડીના મણુ ૨૦ વડે ભાગતાં પોણી બદામ ને પાંચ રેષે મણુ પડ્યું.

૧૨. એક ઢીંગલે મણુ હોય તો ખાંડીના મણુ ૨૦ ના ૨૦ ઢીંગલા એટલે સવા કારી આવે છે.

૧૩. એક દોકડે શેર હોય તો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના ૯૬૦ દોકડા એટલે ૪૦ કારી આવે છે.

૧૪. ઢીંગલાનું શેર હોય તો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના ૯૬૦ ઢીંગલા એટલે ૬૦ કારી આવે છે.

૧૫. ત્રાંખીઆનું શેર હોય તો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના

૧. છત્રીશ કોરીએ ખાંડી તો નવટાંકને અધોળનું શું ?
જ. ૧૧૧ બ. ૨૦ રેષ.
૨. સવા છત્રીશ કોરીએ ખાંડી તો એ દોઢડાભારનું શું ?
જ. ૧૧ બ. ૨૨૧ રેષ.
૩. ચોવીશ કોરી ને એ દીંગલે ખાંડી તો એ મણનું શું ?
જ. ૨૧ કો. ૩૧૧ દો. ૨૧ બ. આશરે.
૪. પંદર કોરી ને ત્રણ દીંગલે ખાંડી તો એ શેરનું શું ?
જ. ૧૧૧ દો. ૧૫ રે.
૫. સવા છત્રીશ કોરીને એક દીંગલે ખાંડી તો દોઢ મણનું શું ?
કો. દો. બ. રે.
જ. ૨૧૧ પા ૧૧૧ ૫
૬. પંદર દીંગલે મણ તો એ ખાંડીનું શું ?
જ. ૩૭૧ કો.
૭. પંદર કોરી ને એ દોઢ મણ તો દોઢ ખાંડીનું શું ?
જ. ૪૫૨૧ કો.
૮. બાર કોરી ને એ દીંગલે મણ તો એક ખાંડીનું શું ?
જ. ૨૪૨૧ કો.
૯. દીંગલાનું ત્રણ શેર તો એક ખાંડીનું શું ?
જ. ૨૦ કો.

સોના રૂપાનાં લેખાંનો ફૂંચીઓ.

ગદીઆણા લેખે.

૧. જેટલી કોરીએ ગદીઆણા તેટલે દીંગલે વાલ. અર્ધી કોરીએ ગદીઆણા હોય તો અર્ધે દીંગલે વાલ. અને પોણી કોરીએ ગદીઆણા હોય તો પોણે દીંગલે વાલ.
૨. જેટલી કોરીએ મદીઆણા તેટલે ત્રાંખીએ રતી.
૩. જેટલી કોરીએ ગદીઆણા તેથી બમણી બદામે મગભાર.
૪. જેટલે દીંગલે ગદીઆણા તેથી દોઢ ગણી બદામે અથવા તેટલે ઉપઆને વાલ.

૯૬૦ ત્રાંખીઆ એટલે ૨૦ કોરી આવે છે.

૧૬. દોકડાનું શેર હોય તો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના ૯૬૦ દોકડા એટલે ૪૦ કોરી આવે છે. ને દોકડાનું બે શેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ખાંડીની ૪૦ કોરી આવે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૭. ઢીંગલાનું એક શેર કહ્યું હોય તો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના ૯૬૦ ઢીંગલા એટલે ૬૦ કોરી આવે છે. ને ઢીંગલાનું બે શેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ખાંડીની ૬૦ કોરી આવે છે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૮. ત્રાંખીઆનું એક શેર હોય તો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના ૯૬૦ ત્રાંખીઆ એટલે ૨૦ કોરી આવે છે. ને ત્રાંખીઆનું બે શેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ખાંડીની વીશ કોરી આવે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

સોના રૂપાનાં લેખાંની ફૂચીઓનાં કારણ.

ગદીઆણા લેખે.

૧. ગદીઆણાના વાલ ૧૬ ને કોરીના ઢીંગલા ૧૬ વડે ભાગતાં ઢીંગલાનું વાલ પડ્યું. તે પરથી પા, અર્ધા અને પેસણી કોરીનું નીકળશે.

૨. ગદીઆણાની રતી ૪૮ ને કોરીના ત્રાંખીઆ ૪૮ વડે ભાગવાથી ત્રાંખીએ રતી પડે છે.

૩. કોરીની બદામ ૩૮૪ ને ગદીઆણાના મગભાર ૧૯૨ વડે ભાગતાં બમણી બદામે મગભાર પડ્યું.

૪. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને ગદીઆણાના વાલ ૧૬ વડે ભાગવાથી દોઢ ગણી બદામે વાલ પડ્યું. તેમજ આનાના ઉપઆના ૧૬ ને ગદીઆણાના વાલ ૧૬ વડે ભાગતાં વાલનો એક ઉપઆનો આવે.

૫. જેટલે ઢીંગલે ગદીઆણો તેથી અર્ધા ગણી બદામે રતી.
૬. જેટલે ઢીંગલે ગદીઆણો તેથી બમણી વિશવાશીએ મગભાર.

૭. જેટલે દોકડે ગદીઆણો તેટલી બદામે વાલ.
૮. જેટલે આને વાલ તેટલી કોરીનું એક ગદીઆણો.
૯. જેટલે ત્રાંખીએ રતી તેટલી કોરીનું એક ગદીઆણો.
૧૦. ઢીંગલાના જેટલા વાલ તેટલા ગદીઆણાની એક કોરી.
૧૧. ઢીંગલાની જેટલી રતી તેટલા ગદીઆણાની ત્રણ કોરી.
૧૨. ત્રાંખીઆની જેટલી રતી તેટલા ગદીઆણાની એક કોરી.

દાખલા.

૧. સવા ચોવીશ કોરીએ ગદીઆણો તો દોઢ વાલનું શું?
જ. ૩ કો. ૫ દો. ૧બ.
૨. સવા બત્રીશ કોરીએ ગદીઆણો તો ત્રણ વાલ ને બે રતીની શી કીંમત પડશે?
કો. દો. બ.
જ. ૭ા ૩ા ૨
૩. છવીશ કોરીએ ગદીઆણો તો બે મગભારનું શું?
જ. ૧ા કો. ૧ા દો.
૪. પચીશ કોરી બે ઢીંગલે ગદીઆણો તો બે વાલ ને એક રતીનું શું પડશે?
જ. ૩ા કો. ૩ા દો. ૩ બ.
૫. સાડી છવીશ કોરી બે દોકડે ગદીઆણો તો બે વાલનું શું?
જ. ૩ા કો. ૧ા દો.
૬. પોણી અઠ્યાવીશ કોરી બે ઢીંગલે ગદીઆણો તો ત્રણ વાલ, બે રતી ને એક મગભારનું શું? કો. દો. બ.
જ. ૬ા ૧ા ૨ા

જોવા લેખે.

૧. જેટલી કોરીએ તોલો તેટલે સોળ ગણે દોકડે સવા ગદીઆણો.

૧ અહીંયાં ૩૦ વાલનો તોલો ગણ્યો છે. પણ કેટલેક ઠેકાણે ૨૮-૨૯ વાલનો તોલો પણ ગણાય છે. સોનું રૂપુ ગદીઆણાથી વેચાય છે. માટે તોલાની કુંચી ઝાઝી કામની નથી.

૫. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને ગદીઆણાની રતી ૪૮ વડે ભાગવાથી અર્ધી બદામે રતી પડે છે.

૬. ઢીંગલાની વિશવાસી ૩૮૪ ને ગદીઆણાના મગ ભાર ૧૫૨ વતી ભાગવાથી બમણી વિશવાસીએ મગ ભાર આવે.

૭. ગદીઆના વાલ ૧૬ વડે દોઢડાની બદામ ૧૬ ને ભાગવાથી વાલની એક બદામ આવે.

૮. એક ઢીંગલે વાલ હોય તો ગદીઆણાના વાલ ૧૬ ના ૧૬ ઢીંગલા એટલે એક કોરી પડે.

૯. એક ત્રાંખીએ રતી હોય તો ગદીઆણાની રતી ૪૮ ના ૪૮ ત્રાંખીઆ એટલે એક કોરી પડે.

૧૦ ઢીંગલાનું એક વાલ હોય તો ગદીઆણાના વાલ ૧૬ના ૧૬ ઢીંગલા એટલે એક કોરી એક ગદીઆણાની પડે. ને ઢીંગલાનું બે વાલ હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ગદીઆણાની એક કોરી થાય. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૧. ઢીંગલાની એક રતી હોય તો ગદીઆણાની ૪૮ રતીના ૪૮ ઢીંગલા એટલે ત્રણ કોરી પડે. ને ઢીંગલાની બે રતી હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ગદીઆણાની ત્રણ કોરી થાય. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૨. ત્રાંખીઆની એક રતી હોય તો ગદીઆણાની ૪૮ રતીના ૪૮ ત્રાંખીઆ એટલે એક કોરી એક ગદીઆણાની પડે. ને ત્રાંખીઆની બે રતી કહી હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ગદીઆણાની એક કોરી આવે.

તોલા લેખે.

૧. તોલામાં વાલ ૩૦ અને કોરીમાં દોઢડા ૨૪. હવે સવા ગદીઆણાના વાલ ૨૦ અને ૨૪ નો ચુલુકાર કરતાં

૨. જેટલી કોરીએ તોલો તેટલે દોકડે સવા વાલ.
૩. જેટલી કોરીએ તોલો તેટલા દોકડાને ત્રીજે ભાગે સવા રતી.
૪. જેટલી કોરીએ તોલો તેટલે બવકીએ પોણાચાર મગ.
૫. જેટલે હીંગલે તોલો તેટલી શોળ ગણી બદામે સવા ગદીઆણો.
૬. જેટલે હીંગલે તોલો તેટલી બદામનું સવા વાલ.
૭. જેટલી કોરીએ વાલ તેથી ૩૦ ગણી કોરીએ તોલો.
૮. જેટલે દોકડે વાલ તેથી સવાગણી કોરીએ તોલો.
૯. કોરીના જેટલા વાલ તેટલા તોલાની ૩૦ કોરી.
૧૦. દોકડાના જેટલા વાલ તેટલા તોલાની સવા કોરી.

દાખલા.

૧. ૫૨ કોરીએ તોલો તો બે તોલા ને સવા ગદીઆણાનું શું ? જ. ૧૩૮૧ કો. ૪. દો.
૨. ૬૫ કોરીએ તોલો તો દશ વાલનું શું ? કો. દો. જ. ૨૧૧ ૪
૩. ૪૮૧ કોરીએ તોલો તો ૧૧ ગદીઆણો ને ૨૧ વાલનું શું ? જ.કો. ૩૬૧ દો. ૩
૪. ૩૫ કોરીએ તોલો તો ૧૧ વાલ ને ૧૧ રતીનું શું ? કો. દો. બ. આ. જ. ૧૧૧ ૪૧ ૨૧
૫. ચાર કોરીએ તોલો તો અઢી રતી, ને પોણાચાર મગબારનું શું પડશે ? જ. ૩૧૧ દો. ૨૧ બ. આ.
૬. ૩૬ કોરી બે હીંગલે તોલો તો ૨ તોલા ને ૨૧ વાલનું શું ? જ. ૭૫૧ કો. ૪૧ દો.
૭. ૨૧ કોરીનું બે વાલ તો એક તોલાનું શું ? કો. જ. ૩૭૧
૮. એક કોરી ને એક દોકડે વાલ તો બે તોલાનું શું ? જ. ૬૨૧ કો.

૪૮૦ આવ્યા તેને ૩૦ વતી ભાગતાં ૧૬ આવ્યા. એટલે સવા ગદીઆણાના ૧૬ દોકડા આવે.

૨. તોલાના વાલ ૩૦ ને કોરીના દોકડા ૨૪ વતી ભાગતાં એક દોકડાનું સવા વાલ આવે છે.

૩. તોલામાં રતી ૯૦ અને કોરીના દોકડા ૨૪. હવે સવા રતી અને ૨૪ દોકડાનો ગુણાકાર કરતાં ૩૦ આવ્યા જેને ૯૦ વતી ભાગતાં ૩ આવેછે. એટલે દોકડાનો ત્રીજો ભાગ આવેછે.

૪. તોલામાં મગ ૩૬૦ અને કોરીમાં અવકીઆ ૯૬, તેને ૩૩૩ વડે ગુણતાં ૩૬૦ આવ્યા. માટે એક અવકીઆના ૩૩૩ મગ થયા.

૫. તોલામાં વાલ ૩૦ અને દીંગલામાં અદામ ૨૪. હવે સવા ગદીઆણાના વાલ ૨૦ અને ૨૪ નો ગુણાકાર કરતાં ૪૮૦ આવ્યા તેને ૩૦ વતી ભાગતાં ૧૬ આવી એટલે સવા ગદીઆણાની ૧૬ અદામ આવે.

૬. તોલાના વાલ ૩૦ ને દીંગલાની અદામ ૨૪ વતી ભાગતાં એક અદામનું સવા વાલ આવે.

૭. એક કોરીએ વાલ હોય તો તોલાના વાલ ૩૦ ની ૩૦ કોરી આવે. અને બે કોરીએ વાલ હોય તો તેની કીંમત બમણી થાતાં તેથી બમણી કોરીએ તોલો પડે. (૩૦×૨) એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૮. દોકડે વાલ હોય તો તોલાના ૩૦ ના ૩૦ દોકડા એટલે સવા કોરી થાય. અને બે દોકડે વાલ હોય તો તેની કીંમત બમણી વધતાં તેથી બમણી કોરીએ તોલો થાય (૧×૨) એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૯. કોરીનું એક વાલ હોય તો તોલાના વાલ ૩૦ ની ૩૦ કોરી થાય. ને કોરીનું બે વાલ હોય તો તેના કીંમત બમણી

૯. કોરીના અઢી વાલ તો સવા તોલાનું શું ?

જ. ૧૫ કો.

૧૦. દોકડાનું સવા-વાલ તો અઢી તોલાનું શું ? કો.

જ. ૨૥

૧૧. ત્રણ કોરીએ તોલો તો એક ગદીઆણો ને સવાવાલનું શું પડશે ? જ. ૧૥ કો. ૫ા દો. ૨ા બ. આ.

૧૨. ૩૦ કોરીએ તોલો તો બે તોલાને એક વાલનું શું ? જ. ૬૧૥૥ કો. ૩ દો.

ધાન્યનાં લેખાંની ફૂંચીઓ.

સૈ લેખ.

૧. જેટલી કોરીએ સૈ તેથી ૫ા ગણી કોરીએ માપ.
૨. જેટલી કોરીએ સૈ તેથી પોણા ગણે દોકડે પાટવી.
૩. જેટલી કોરીએ સૈ તેથી ત્રગણી બદામે ચોથાલું.
૪. જેટલે ઢીંગલે સૈ તેથી ૫ા. ગણે ઢીંગલે માપ.
૫. જેટલે ઢીંગલે સૈ તેથી પોણી ગણી બદામે પાટવી.
૬. જેટલે ઢીંગલે સૈ તેથી ત્રણ ગણી વિસવાશીએ ચોથાલું.
૭. જેટલે દોકડે સૈ તેથી ૫ા ગણે દોકડે માપ.
૮. જેટલે દોકડે સૈ તેથી અર્ધા ગણી બદામે પાટવી.
- ૯ જેટલે દોકડે સૈ તેથી બમણી વિશવાસીએ ચોથાલું.
૧૦. જેટલી કોરીએ પાટવી તેથી ૩૨ ગણી કોરીએ સૈ.
૧૧. જેટલે ઢીંગલે પાટવી તેથી બમણી કોરીએ સૈ.
૧૨. કોરીની જેટલા પાટવી તેટલી સૈની ૩૨ કોરી.
- ૧૩ ઢીંગલાની જેટલી પાટવી તેટલી સની બે કોરી.

દાખલા.

૧. સાડી બાર કોરીએ સૈ તો બે માપનું શું ? જ. ૬૧ કો.
૨. નવ કોરીએ સૈ તો એક માપ ને બે પાટવીનું શું ? જ. ૨૥ કો. ૧૥૥૬ દો.

ઝાઘી થતાં બે તોલાની ત્રીશ કોરી થાય. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૦ દોકડાનું એક વાલ હોય તો તોલાના વાલ ૩૦ ના ૩૦ દોકડા એટલે સવા કોરીએ તોલો થાય. ને દોકડાના બે વાલ કલા હોય તો તેની કીંમત બમણી ઝાઘી થતાં બે તોલાની સવા કોરી થાય.

ધાન્યનાં લેખાંની ફૂંચીઓનાં કારણ.

સે લેખે.

૧. કોરીનાં પાચલાં ૪ ને સૈનાં માપ ૪ વતી ભાગતાં પા કોરીએ માપ પડ્યું.

૨. કોરીના દોકડા ૨૪ ને સૈની પાટવી ૩૨ વડે ભાગવાથી પોણું દોકડે પાટવી પડી.

૩. કોરીની બદામ ૩૮૪ ને સૈનાં ચોથાલાં ૧૨૮ વડે ભાગતાં ત્રણ બદામે ચોથાલું પડ્યું.

૪. ઢીંગલાના પા ઢીંગલા ૪ ને સૈનાં માપ ૪ વડે ભાગતાં પા ઢીંગલે માપ પડ્યું.

૫. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને સૈની પાટવી ૩૨ વડે ભાગવાથી પોણું બદામે પાટવી પડી.

૬. ઢીંગલાની વિશવાસી ૩૮૪ ને સૈનાં ચોથાલાં ૧૨૮ વડે ભાગતાં ત્રણ વિશવાસીએ ચોથાલું પડ્યું.

૭. દોકડાના પા દોકડા ૪ ને સૈનાં માપ ૪ વડે ભાગતાં પા દોકડે માપ પડ્યું.

૮. દોકડાની બદામ ૧૬ ને સૈની પાટવી ૩૨ વતી ભાગવાથી અર્ધી બદામે પાટવી પડી.

૯. દોકડાની વિશવાસી ૨૫૬ ને સૈનાં ચોથાલાં ૧૨૮ વડે ભાગવાથી બમણી વિશવાસીએ ચોથાલું પડ્યું.

૧૦. કોરીએ પાટવી હોય તો સૈની પાટવી ૩૨ ની ૩૨ કોરી આવે.

૩. સાડી આઠ કોરીએ સૈ તો એક પાટવી ને એક ચોથાલાનું શું ? જ. ૦ કો. ૧૧૧૧ દો. ૩૧ બ.

૪. સાડી છ કોરી એ દીંગલે સૈ તો એ માપ ને એક પાટવીનું શું ? જ. ૩૧ કો. ૦ દો. ૩૧ બ.

૫. સાડીનવ કોરી એ દીંગલે સૈ તો એ ચોથાલાનું શું ? જ. ૩૧ દો. ૧૧૧૧ બ.

૬. પોણીઆઠ કોરી એ દોકડે સૈ તો એક માપ ને એ ચોથાલાનું શું ? જ. ૨ કો. ૧૧૧૧ દો. ૪ બ.

૭. આઠ કોરીએ સૈ તો એક માપ ને એક પાટવીનું શું ? જ. ૨ કો. ૦ દો. ૨ બ.

૮. સાડીસાત કોરીએ સૈ તો દોઢ સૈનું શું ? જ. ૧૧૧ કો.

કળશી લેખે.

૧. જેટલી કોરીએ કળશી તેટલે દીંગલે સૈ.
૨. જેટલી કોરીએ કળશી તેથી પા ગણે દીંગલે માપ.
૩. જેટલી કોરીએ કળશી તેથી પોણીગણી બદામે પાટવી.
૪. જેટલી કોરીએ કળશી તેથી ત્રગણી વિસવાસીએ ચોથાલું.
૫. જેટલે દીંગલે કળશી તેથી દોઢ ગણી બદામે સૈ.
૬. જેટલે દીંગલે કળશી તેથી પોણીગણી વિસવાસીએ પાટવી.
૭. જેટલે દોકડે કળશી તેટલી બદામે સૈ.
૮. જેટલે દોકડે કળશી તેથી અર્ધી ગણી વિસવાસીએ પાટવી.
૯. જેટલે દીંગલે સૈ તેટલી કોરીએ કળશી.
૧૦. જેટલે દીંગલે પાટવી તેથી બત્રીશ ગણી કોરીએ કળશી.
૧૧. જેટલે દીંગલે પવાલું તેથી ૧૨૮ ગણી કોરીએ કળશી.
૧૨. દીંગલાની જેટલી સૈ તેટલી કળશીની એક કોરી.
૧૩. દીંગલાની જેટલી પાટવી તેટલી કળશીની ૩૨ કોરી.
૧૪. દીંગલાનાં જેટલાં ચોથાલાં તેટલી કળશીની ૧૨૮ કોરી.

૧૧. દીંગલે પાટવી કહી હોય તો સૈની પાટવી ૩૨ ના ૩૨ દીંગલા એટલે એ કોરી આવે.

૧૨. કોરીની એક પાટવી કહી હોય તો સૈની પાટવી ૩૨ ની ૩૨ કોરી પડે, ને જો કોરીની એ પાટવી કહી હોય તો તેની કીમત અમણી એાછી થતાં એ સૈની ૩૨ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૩. દીંગલાની એક પાટવી કહી હોય તો સૈની ૩૨ પાટવી ના ૩૨ દીંગલા એટલે એ કોરી પડે. ને જો દીંગલાની એ પાટવી કહી હોય તો તેની કીમત અમણી એાછી થતાં એ સૈની એ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

કળશી લેએ.

૧. કળશીની સૈ ૧૬ ને કોરીના દીંગલા ૧૬ વડે ભાગતાં દીંગલાની સૈ પડી.

૨. કળશીનાં માપ ૬૪ ને કોરીના પા દીંગલા ૬૪ વડે ભાગવાથી પા દીંગલાનું માપ પડ્યું.

૩. કોરીની બદામ ૩૮૪ ને કળશીની પાટવી ૫૧૨ વડે ભાગવાથી એક પાટવીની પોણી બદામ આવે છે.

૪. ઉપલી ત્રીજી રીત પ્રમાણે પાટવીની કીમત પોણી બદામ આવેછે. માટે પોણી બદામની વિશવાસી ૧૨ ને પાટવીનાં ચોથાકાં ૪ વડે ભાગવાથી ત્રગણી વિશવાસીએ ચોથાકાં પડ્યું.

૫. દીંગલાની બદામ ૨૪ ને કળશીની સૈ ૧૬ વડે ભાગતાં એક સૈની દોઢ બદામ આવે.

૬. દીંગલાની વિશવાસી ૩૮૪ ને કળશીની પાટવી ૫૧૨ વડે ભાગવાથી એક પાટવીની પોણી વિશવાસી આવે છે.

૭. કળશીની સૈ ૧૬ ને દોઢકાની બદામ ૧૬ વડે ભાગવાથી બદામે સૈ પડી.

૮. કળશીની પાટવી ૫૧૨ ને દોઢકાની અર્ધા વિશવાસી ૫૧૨ વડે ભાગતાં અર્ધા વિશવાસીએ પાટવી પડી.

દાખલા.

૧. છતું કોરીએ કળશી તો દોઢ સૈનું શું? જ. ૯ કો.
૨. સો કોરીએ કળશી તો અઢી સૈ ને એક માપનું શું?
જ. ૧૭ કો. ૪૥ દો.
૩. એકસો સાડીઆર કોરીએ કળશી તો બે સૈ ને દોઢ
પાટવીનું શું પડશે? કો. દો. બ. વિ.
જ. ૧૪૧ ૩૧ ૨૥ ૧
૪. એકસો બત્રીશ કોરી બે ઢીંગલે કળશી તો દોઢ સૈ
ને બે ચોથાલાનું શું? કો. બ. વિ.
જ. ૧૨૥ ૬ ૦૥૥
૫. સાડીઅઠ્યાશી કોરી ત્રણ ઢીંગલે કળશી તો દોઢ
કળશી ને બે ચોથાલાનું શું? કો. દો. બ.
જ. ૧૩૩ ૨૥૥ ૧૧
૬. એકસો છતું કોરીએ કળશી તો બે માપ ને એક
પાટવીનું શું પડશે? જ. ૬૥ કો. ૩ બ.
૭. પંચોતેર કોરી બે દોકડે કળશી તો દોઢ સૈ ને એક
પાટવીનું શું? કો. દો. બ. વિ.
જ. ૭ ૪૧ ૩૧ ૧
૮. આર ઢીંગલે સૈ તો બે કળશીનું શું? જ. ૨૪ કો.
૯. ઢીંગલાની ચાર પાટવી તો બે કળશીનું શું? કો.
જ. ૧૬
૧૦. ઢીંગલાનાં બે ચોથાલાં તો દોઢ કળશીનું શું? કો.
જ. ૯૬
૧૧. એકસો વીશ કોરીએ કળશી તો દોઢ કળશી ને બે
સૈનું શું? જ. ૧૯૫ કો.

ચૂનાનાં લેખાંની કૂંચીઓ.

૧. જટલી કોરીએ કળશી તેટલે ઢીંગલે ફરો.
૨. જટલી કોરીએ કળશી તેથી દોઢગણી બદામે આનો.

૯. એક ઢીંગલે સૈ હોય તો કળશીની સૈ ૧૬ ના ૧૬ ઢીંગલા એટલે એક કોરી આવે છે.

૧૦ એક ઢીંગલે પાટવી હોય તો કળશીની ૫૧૨ પાટવીના ૫૧૨ ઢીંગલા એટલે ૩૨ કોરી આવે છે.

૧૧ એક ઢીંગલે ચોથાલું હોય તો કળશીનાં ચોથાલાં ૨૦૪૮ ના ૨૦૪૮ ઢીંગલા એટલે ૧૨૮ કોરી આવે છે.

૧૨. ઢીંગલાની એક સૈ હોય તો કળશીની ૧૬ સૈના ૧૬ ઢીંગલા એટલે એક કોરી પડે. ને જો ઢીંગલાની બે સૈ કહી હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે સૈની એક કોરી આવે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૩. ઢીંગલાની એક પાટવી કહી હોય તો કળશીની પાટવી ૫૧૨ ના ૫૧૨ ઢીંગલા એટલે ૩૨ કોરી આવે. ને ઢીંગલાની બે પાટવી કહી હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે કળશીની ૩૨ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૪. ઢીંગલાનું એક ચોથાલું કહ્યું હોય તો કળશીનાં ૨૦૪૮ ચોથાલાંના ૨૦૪૮ ઢીંગલા એટલે ૧૨૮ કોરી પડે. ને જો ઢીંગલાનાં બે ચોથાલાં કહ્યાં હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે કળશીની ૧૨૮ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૩. જેટલે ઢીંગલે કળશી તેથી દોઢગણી બદામે ફરો.
 ૪. જેટલે ઢીંગલે કળશી તેથી દોઢગણી વિસવાસીએ આનો.
 ૫. જેટલે દોકડે કળશી તેટલી બદામે ફરો.
 ૬. જેટલે દોકડે કળશી તેટલી વિસવાસીએ આનો.
 ૭. જેટલી કોરીએ ફરો તેટલે ઢીંગલે આનો.
 ૮. જેટલે ઢીંગલે ફરો તેથી દોઢ ગણી બદામે આનો.
 ૯. જેટલી કોરીએ ફરો તેથી સોળ ગણી કોરીએ કળશી.
 - ૧૦ જેટલી કોરીએ આનો તેથી ૨૫૬ ગણી કોરીએ કળશી.
 - ૧૧ કોરીના જેટલા ફરા તેટલી કળશીની ૧૬ કોરી.
 ૧૨. કોરીના જેટલા આના તેટલી કળશીની ૨૫૬ કોરી.
 ૧૩. જેટલે ઢીંગલે ફરો તેટલી કોરીએ કળશી.
 ૧૪. જેટલે ઢીંગલે આનો તેથી ૧૬ ગણી કોરીએ કળશી.
 ૧૫. ઢીંગલાના જેટલા ફરા તેટલી કળશીની એક કોરી.
 ૧૬. ઢીંગલાના જેટલા આના તેટલી કળશીની સોળ કોરી.
- (હવેથી ફૂંચીઓનાં કારણુ લખ્યાં નથી. પણ તેનાં કારણુ આ-
ગળ કોટકો લખેલાં છે તે પરથી શિક્ષકે શીખવવાં જોઈએ.)

દાખલા.

૧. છ કોરીએ કળશી તો દોઢ કળશી ને એક ફરાનું શું ?
જ. ૯૧ કો. ૩ દો.
૨. નવ કોરીએ કળશી તો બે ફરા ને એક આનાનું શું ?
જ. ૧ કો. ૨૧૧ ઢીં. ૧૧૧ બ.
૩. પાંચ કોરી બે ઢીંગલે કળશી તો બે ફરાનું શું ?
જ. ૧૦૧ કો ૨૧ ઢીં.
૪. સાડીનવ કોરીએ કળશી તો બે ફરા ને બે આનાનું શું પડશે ?
જ. ૧૧ કો. ૪૧૧ બ.
૫. પંદર કોરી બે દોકડે કળશી તો સવા કળશી ને ફરાનું શું ?
જ. ૨૦૧૧ કો. ૫૧૧૧ દો.

૬. સાડાં પાંચ કોરી એક દોકડે કળશી તો એ આના-
નું શું ? જ. ૧ દો. ૦૫ બ. ૨ વિ.
૭. અઢી કોરીએ ફરો તો અઢી આનાનું શું ?
જ. ૦૧ કો. ૩૩ દીં.
૮. ચાર કોરી એ દીંગલે ફરો તો દોકડે ફરો ને એક
આનાનું શું પડશે ? જ. ૬૧ કો. ૩૩ દીં. ૩ બ.
૯. સવા પાંચ કોરીએ ફરો તો એ કળશીનું શું ?
જ. ૧૬૮ કો.
૧૦. આઢીએ આનો તો દોકડે કળશીનું શું ? કો.
જ. ૧૬૨
૧૧. કોરીના આઢે ફરો તો ચાર કળશીનું શું ? કો.
જ. ૮
૧૨. કોરીના ત્રણ આના તો દોકડે કળશીનું શું ? કો.
જ. ૧૨૮
૧૩. ત્રણ દીંગલે ફરો તો એ કળશીનું શું ? કો.
જ. ૬
૧૪. ચાર દીંગલે આનો તો છ કળશીનું શું ? કો.
જ. ૩૮૪
૧૫. દીંગલાના ત્રણ ફરો તો સાડીચાર કળશીનું શું ?
જ. ૧૧૧ કો.
૧૬. દીંગલાના ત્રણ આના તો છ કળશીનું શું ?
જ. ૩૨ કો.

ગજનાં લેખાંની કૂચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ ગજ તેટલે દોકડે તસુ.
૨. જેટલી કોરીએ ગજ તેટલે ત્રાંખીએ આંગળ.
૩. જેટલી કોરીએ ગજ તેટલા દીંગલાનું દોકડે તસુ.
૪. જેટલે દીંગલે ગજ તેટલી બદામે તસુ.
૫. જેટલે દીંગલે ગજ તેથી અર્ધાંગણી બદામે આંગળ.

૬. જેટલે દોકડે ગજ તેટલી બદામનું દોઢ તસુ.
૭. જેટલે ઢીંગલે તસુ તેથી દોઢગણી કોરીએ ગજ.
૮. જેટલે દોકડે તસુ તેટલી કોરીએ ગજ.
૯. જેટલે દોકડે આંગળ તેથી બમણો કોરીએ ગજ.
૧૦. ઢીંગલાના જેટલા તસુ તેટલા ગજની દોઢ કોરી.
૧૧. ઢીંગલાના જેટલા આંગળ તેટલા ગજની ત્રણ કોરી.
૧૨. દોકડાના જેટલા તસુ તેટલા ગજની એક કોરી.
૧૩. દોકડાના જેટલા આંગળ તેટલા ગજની બે કોરી.

દાખલા.

૧. છ કોરીએ ગજ તો અઢી તસુનું શું ? કો. દો.
જ. ૦૮ ૩
૨. સાડીઆર કોરીએ ગજ તો દોઢ તસુનું શું ?
જ. ૦૮૮ કો. ૦૮૮ દો.
૩. નવ કોરીએ ગજ તો એક આંગળનું શું ? જ. ૪૮૮ દો.
૪. સાડી સાત કોરી ત્રણ ઢીંગલે ગજ તો દોઢ તસુનું શું ?
કો. દો. બ.
જ. ૦૮ ૫૮ ૦૮
૫. બે કોરી બે ઢીંગલે ગજ તો દોઢ ગજને બે તસુનું શું ?
જ. ૩ કો. ૨૮૮ દો.
૬. સાડી આગણીશ કોરી ત્રણ ઢીંગલે ગજ તો પોણો ગજને એક આંગળનું શું ? જ. ૧૫ કો. ૪ દો. ૩૮ બ.
૭. બે કોરી બે દોકડે ગજ તો અરધ ગજને દોઢ તસુનું શું ?
કો. દો. બ.
જ. ૧ ૪ ૨
૮. ચાર ઢીંગલે તસુ તો અઢી ગજનું શું ? જ. ૧૫ કો.
૯. બે દોકડે તસુ તો ત્રણ ગજનું શું ? જ. ૬ કો.
૧૦. ઢીંગલાના ત્રણ તસુ તો દોઢ ગજનું શું ? કો.
જ. ૦૮૮
૧૧. દોકડાનું બે તસુ તો બે ગજનું શું ? જ. ૧ કો.

જમીન ભરવાની રીત.

૧. જે ખેતરની સામ સામેની બાજુઓ બરાબર હોય તે ખેતર માપવાની રીત—ખેતરની લાંબી બાજુને ઈસ કહે છે. અને ટુંકી બાજુને ઉપજી કહે છે. પ્રથમ ખેતરની એક ઈસ અને એક ઉપજી ભરવું. પછી ઈસ અને ઉપજાનો ચરસ પરસ ગુણાકાર કરવો. ગુણાકાર આવે તેના પછી રીત મુજબ વીધાં કરવાં.

૨. જો ખેતરની સામ સામેની બાજુઓ બરાબર ન હોય અને નાની મોટી હોય તો તે માપવાની રીત—ખેતરની બંને ઈસો પ્રથમ દોરી વતી ભરવી. ભરતાં જેટલી આવે તે બંનેનો સરવાળો કરી તેને બેએ ભાગવા. ભાગાકાર આવે તે સરાસરી ઈસ સમજવી, પછી તેજ પ્રમાણે ભરીને ઉપજાની પણ સરાસરી કાઢવી. પછી ઈસ અને ઉપજાનો ગુણાકાર કરવો. ગુણાકાર આવે તેનાં રીત મુજબ વીધાં કરવાં.

૩. ઈસ અને ઉપજાનો ગુણાકાર કરતાં શું આવે તે જાણવા માટે નીચેનો કોઠો ધ્યાનમાં રાખવો—

દોરી×દોરી=વીધું.

દોરી×કરમ=ગુણાકાર ÷ ૨૦=વીધું.

દોરી×ગજ=ગુણાકાર ÷ ૬૦=વીધું.

કરમ×દોરી=ગુણાકાર ÷ ૨૦=વીધું.

ગજ×દોરી=ગુણાકાર ÷ ૬૦=વીધું.

કરમ×કરમ=ચોરસ કરમ ÷ ૪૦૦=વીધું.

ગજ×ગજ=ચોરસ ગજ ÷ ૩૬૦૦=વીધું.

કરમ×ગજ=

દાખલા.

૧. એક ચોરસ ખેતર ઈસે ૨)૫ બે દોરી પાંચ કરમ અને ઉપજે પણ ૨)૫ બે દોરી પાંચ કરમ છે તેની કેટલાં વીધાં જમીન થશે ?

રીત—

દો. ૨) ૫=૪૫ કરમ. ઈસ. ૧) ૪૫×૪૫=૨૦૨૫ ૪૦૦= ૪૮.

૨) ૫=૪૫ કરમ. ઉપજી. ૧) ૫ વી. ૨૫ કરમ.

૨. એક ખેતર ઈસે દોરી ૩ તથા દોરી ૪ છે. અને ઉપજે દોરી ૧ તથા દોરી ૨)૨ છે. લારે તે જમીન કેટલાં વીધાં થશે ?

રીત—

દો. ૩ એક ઈસ.

૪૧ બીજી ઈસ.

દો. ૧ એક ઉપજી.

૨)૨ બીજી ઉપજી.

૨) ૭૧

૨) ૩૨

૩૧૧

૧૧૩૧

દો.

ચો. કરમ.

૩૧૧×૨૦=૭૫ કરમ ઈસ. ૧) ૭૫×૩૩૧=૨૫૧૨૧ ÷ ૪૦૦=

૧૧૩૧૧×૨૦=૩૩૧ કરમ ઈસ. ૧૮. ૬૧ વી. ૧૨૧ ચો. ક.

૩. એક ખેતર ઈસે દોરી ૩ તથા દોરી ૫ છે. અને ઉપજે દોરી ૨ તથા દોરી ૨૧ છે. તો તે ખેતર કેટલાં વીધાંનું થશે ? ૧૮. ૯ વીધાં.

૪. એક ખેતર સરાસરી ઈસે દોરી ૨૧ છે અને ઉપજે સરાસરી દોરી ૨ બે છે. લારે તે ખેતર કેટલાં વીધાં થશે. ૧૮. ૫ વીધાં.

૫. એક ખેતર ઈસે સરાસરી દોરી ૨૧૧ છે. અને ઉપજે સરાસરી દોરી ૧૧ છે. લારે તે ખેતર કેટલાં વીધાં થશે ? ૧૮. ૪ વી. ૫૦ ચો. ક.

૬. એક ખેતર ઈસે સરાસરી દોરી ૪૧ છે અને ઉપજે સરાસરી દોરી ૧) ૪ છે. લારે તે ખેતર કેટલા વીધાં થશે ? ૧૮. ૫ વી. ૪૦ ચો. ક.

૭. એક ખેતર ઈસે સરાસરી દોરી ૮ છે અને ઉપજે સરાસરી દોરી ૫૦ થ છે લારે તે ખેતર કેટલાં વીધાં થશે ? ૧૮. ૪૦ વીધાં.

જમીનનાં લેખાંની ઢૂંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ પરાન્ને તેટલે દોઢે વીધું.
૨. જેટલી કોરીએ પરાન્ને તેટલા દીંગણાનું દોઢ વીધું.
૩. જેટલી કોરીએ પરાન્ને તેથી પા ગણે દોઢે કરમ.
૪. જેટલી કોરીએ પરાન્ને તેથી ૬ ગણે રેષે ગજ.
- ૫ જેટલે દીંગલે પરાન્ને તેટલી બદામે વીધું.
૬. જેટલે દીંગલે પરાન્ને તેથી પા ગણે રેષે કરમ.
૭. જેટલે દોઢે પરાન્ને તેટલી બદામનું દોઢ વીધું.
૮. જેટલી કોરીએ ગજ તેથી ૩૬૦૦ ગણી કોરીએ વીધું.
૯. જેટલી કોરીએ કરમ તેથી ૪૦૦ ગણી કોરીએ વીધું.
૧૦. જેટલે દીંગલે ગજ તેથી ૨૨૫ ગણી કોરીએ વીધું.
૧૧. જેટલે દીંગલે કરમ તેથી ૨૫ ગણી કોરીએ વીધું.
૧૨. કોરીના જેટલા ગજ તેટલાં વીધાંની ૩૬૦૦ કોરી.
૧૩. કોરીના જેટલા કરમ તેટલાં વીધાંની ૪૦૦ કોરી.
૧૪. દીંગણાના જેટલા ગજ તેટલાં વીધાંની ૧૨૫ કોરી.
૧૫. દીંગણાના જેટલા કરમ તેટલાં વીધાંની ૨૫ કોરી.

દાખલા

૧. એકસો બત્રીશ કોરીએ પરાન્ને તો એ વીધાનું શું?
જ. ૧૧ કો.
૨. સાડી ચોરાશી કોરીએ પરાન્ને તો દોઢ વીધાનું શું?
જ. પા કો. ૧૧૧ દો.
૩. છતું કોરીએ પરાન્ને તો એ કરમનું શું ? કો.
જ. ૪૮
૪. ચોરાશી કોરીએ પરાન્ને તો દોઢ કરમનું શું ?
જ. ૧૧ દો. ૬૧૧ કો.
૫. સાડી છાસડ કોરીએ પરાન્ને તો એ વીધાં ને એ કરમનું શું ?
જ. ૫૧૧ કો. ૧૧ દો. ૮૧ કો.
૬. બત્રીશ કોરી એ દીંગલે પરાન્ને તો ત્રણ વીધાનું શું ?
જ. ૪ કો. ૧૧ દો. ૨ બ.

૭. ચોમ્મ કારી બે દોકડે પરાળે તો ત્રણ વીધાનું શું? જ. ૮ કો. ૦૧ દો.
૮. પંચાવન કારીએ પરાળે તો ત્રણ કરમનું શું? જ. ૦૧ દો. ૧૬૧ ફો.
૯. પાંત્રીશ કારીએ પરાળે તો એક વીધાનું શું? કો. દો. જ. ૧૧ ૫

**મોજાં, મીણુબત્તીઓ, બટન વગેરે ડઝન
(૧૨ નંગ) ની મણતરીથી વેચાય છે
તેનાં લેખાંની કૂચીઓ.**

૧. જોટલી કારીએ ડઝન તેટલે આધિએ બંડલ.
૨. જોટલી કારીએ ડઝન તેથી બમણું દોકડે નંગ.
૩. જોટલી કારીએ ડઝન તેટલા ઢીંગલાનું પોણું નંગ.
૪. જોટલે ઢીંગલે ડઝન તેથી બમણી બદામે નંગ.
૫. જોટલે દોકડે ડઝન તેટલી બદામનું પોણું નંગ.
૬. જોટલે ઢીંગલે નંગ તેથી પોણી ગણી કારીએ ડઝન
૭. કારીનાં જોટલાં નંગ તેટલા ડઝનની આર કારી.
૮. ઢીંગલાનાં જોટલાં નંગ તેટલા ડઝનની પોણી કારી.
૯. દોકડાનાં જોટલાં નંગ તેટલા ડઝનની અરધ કારી.

દાખલા.

૧. છ કારીએ ડઝન તો એક બંડલનું શું? કો. જ. ૩
૨. ત્રણ કારીએ ઢીંગલે ડઝન તો બે નંગનું શું? કો. દો. જ. ૦૧ ૦૧
૩. સાડીચાર કારીએ ડઝન તો ચાર નંગનું શું? કો. જ. ૧૧
૪. બે કારી ને બે દોકડે ડઝન તો દોઢ નંગનું શું? જ. ૦૧ કો. ૦૧ દો.

૫. ચાર કોરીએ ડઝન તો એક બંડલ ને બે નંગનું શું ? જ. ૨૥ કો. ૪ દો.

૬. દીંગણાનાં ત્રણ નંગ તો ત્રણ ડઝનનું શું ? કો. જ. ૭૥

૭. કોરીનાં આઠ નંગ તો ચાર ડઝનનું શું ? કો. જ. ૬

વળી, વાંસ, વગેરે કોડી (૨૦ નંગ) ના હિસાબથી વેચાય છે તેનાં લેખાંની કૂચીઓ.

૧. જોડલી કોરીએ કોડી તેટલે દોકડે ને વીશગણે દોકડે ૩ નંગ.

૨. જોડલી કોરીએ કોડી તેટલા દીંગણાંનું સવા નંગ.

૩. જોકલે દીંગલે કોડી તેટલી બદામ ને વીશ ગણે રેષે નંગ.

૪. જોડલે દોકડે કોડી તેથી પોણીગણી બદામ ને પાંચ ગણે રેષે નંગ.

૫. જોડલે દીંગલે નંગ તેથી સવા ગણી કોરીએ કોડી.

૬. કોરીનાં જોડલાં નંગ તેટલી કોરીની વીશ કોરી.

૭. દીંગણાનાં જોડલાં નંગ તેટલી કોડીની સવા કોરી.

દાખલા.

૧. પચીશ કોરીએ કોડી તો બે નંગનું શું ? કો. જ. ૨૥

૨. ત્રીશ કોરીએ કોડી તો અઢી નંગનું શું ? કો. જ. ૩૥

૩. પંદર કોરી ને બે દીંગલે કોડી તો ચાર નંગનું શું ? કો. દો. બ. રે. જ. ૩ ૭૥ ૧૥ ૧૦

૪. સાડીસાત કોરીએ કોડી તો એ નંગનું શું ? કો. જ. ૦૧૧
 ૫. પંદર કોરાએ કોડી તો ચાર નંગનું શું ? કો. જ. ૩
 ૬. ઢીંગલાના ચાર નંગ તો આઠ કોડીનું શું ? કો. જ. ૨૧૧
 ૭. કોરીનાં ત્રણ નંગ તો દોઢ કોડીનું શું ? કો. જ. ૧૦

કાગળનાં લેખાંની કૂચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ રીમ તેટલે દોકડે ને વીશ ગણે ફાકડે ધા.
 ૨. જેટલી કોરીએ રીમ તેથી પાંચ ગણે ફાકડે પાનું.
 ૩. જેટલે ઢીંગલે રીમ તેટલી બદામ ને વીશ ગણે રેપે ધા.
 ૪. જેટલે ઢીંગલે રીમ તેથી પાંચ ગણે રેપે પાનું.
 ૫. જેટલે ઢીંગલે ધા તેથી સવાગણી કોરીએ રીમ.
 ૬. જેટલે ઢીંગલે પાનું તેથી દોઢ ગણી કોરીએ ધા.
 ૭. જેટલે દોકડે પાનું તેટલી કોરીએ ધા.
 ૮. દોકડાનાં જેટલાં પાનાં તેટલા ધાની એક કોરી.

દાખલા.

૧. ચોવીશ કોરીએ રીમ તો એ ધાનું શું પડશે ? કો. દો. ફો. જ. ૨૧ ૩૧ ૧૦
 ૨. બાર કોરીએ રીમ તો ત્રણ ધા ને એ પાનાંનું શું ? કો. દો. ફો. જ. ૧૧૧ ૨૧ ૧૫
 ૩. પંદર કોરાએ રીમ તો ત્રણ ધાનું શું ? કો. જ. ૨૧
 ૪. પચીશ કોરીએ રીમ તો ચાર ધાનું શું ? કો. જ. ૫

૫. દીંગલાનાં ચાર પાનાં તો એ ધાનું શું ? કો. ૪૮. ૧૧૧
૬. દોઢડાનાં ત્રણ પાનાં તો છ ધાનું શું ? કો. ૪૮. ૨
૭. એ દોઢડે પાનું તો ત્રણ ધાનું શું ? કો. ૪૮. ૬
૮. ત્રણ દીંગલે પાનું તો એ ધાનું શું ? કો. ૪૮. ૯

નાળીએર, મોલીયાં વગેરે સોની ગણત-
રીથી વેચાય છે તેનાં લેખાંની કૃત્તીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ સેંકડો તેથી ૨૪ ગણે ફાકડે નંગ.
૨. જેટલી કોરીએ સેંકડો તેથી સવા એ ગણે દોઢડે તે પંદર ગણે ફાકડે દસ નંગ.
૩. જેટલે દીંગલે સેંકડો તેથી ૨૪ ગણે રેખે નંગ.
૪. જેટલે દોઢડે સેંકડો તેથી ૧૬ ગણે રેખે નંગ.
૫. જેટલી કોરીએ સેંકડો તેટલે દીંગલે સવા છ નંગ.
૬. જેટલે દીંગલે સેંકડો તેથી દોઢ ગણી બદામે સવા છ નંગ.
૭. જેટલે દોઢડે સેંકડો તેટલી બદામનાં સવા છ નંગ.
૮. જેટલે દીંગલે નંગ તેથી ૬૧ ગણી કોરીએ સેંકડો.
૯. દીંગલાનાં જેટલાં નંગ તેટલા સેંકડાની સવા છ કોરી.

દાખલા.

૧. પંદર કોરાએ સેંકડો તો દશ નંગનું શું ? કો. ૪૮. ૧૧૧
૨. વીશ કોરીનાં સો નાળીએર તો પાંચ નાળીએરનું શું ? કો. ૧ કો.

૩. દશ કોરી ને બે દીંગલે સો મોભીયાં તો આઠ મોભીયાંનું શું ? જ. ૦૧૧ કો. ૧ દો ૪૪ ફો.
૪. દીંગલાના ચાર નાળીએર તો સો નાળીએરનું શું થડશે ? જ. ૧૧૧ કો. ૧૧૧ દો.
૫. સવાઆઠ કોરીએ સેંકડો તો ત્રણ નંગનું શું ? જ. ૫૧૧૧ દો. ૧૯ ફો.
૬. ત્રણ દીંગલે નંગ તો પચાસ નંગનું શું ? કો. દો. જ. ૯૧ ૩
૭. દીંગલાનાં બે નંગ તો પચીસ નંગનું શું ? કો. દો. જ. ૦૧૧ ૦૧૧.

નળીઆં, ઘાસના પૂળા, ત્રોફ વગેરે ૧૦૦૦ ની ગણતરીથી વેચાય છે તેનાં લેખાંની ફૂચીઓ.

૧. જોટલી કોરીએ હજાર તેટલે દીંગલે ૬૨૧૧ નંગ.
૨. જોટલી કોરીએ હજાર તેટલે ઢબુએ ૧૨૫ નંગ.
૩. જોટલે દીંગલે નંગ તેથી ૬૨૧૧ ગણી કોરીએ હજાર.
૪. દીંગલાનાં જોટલાં નંગ તેટલા હજારની ૬૨૧૧ કોરી.

દાખલા.

૧. પંદર કોરીએ હજાર તો બસો નંગનું શું ? કો. જ. ૩
૨. પચીસ કોરીએ હજાર તો ચારસો નંગનું શું ? કો. જ. ૧૦
૩. બે દીંગલે નંગ તો પાંચસો નંગનું શું ? કો. જ. ૬૨૧૧
૪. દીંગલાનાં ચાર નંગ તો બે હજાર નંગનું શું ? કો. જ. ૩૧૧

વ્યાજ ગણવાની રીત.

૧. કોરી અને મહિનાનો ગુણાકાર કરતાં જે આવે તેને સર કહે છે

૨. દહાડા કહ્યા હોય તો તે દહાડા અને કોરીના ગુણાકારને ત્રીસે ભાગતાં જે આવે તે સર જાણવો.

૩. સેંકડે મહિનાનું ટકા લેખે વ્યાજ હોય તો સરને ૧૦૦ વડે ભાગતાં જે આવે તે કોરી જાણવી. અને ભાગાકાર કરતાં જે વધે તેને ચારે ભાગતાં જે આવે તે દોઢા સમજવા. (ખરેખર તો જે વધે તેને ચોવીશે ગુણી સોએ ભાગવા) ભાગાકાર આવશે તે દોઢા જાણવા, અથવા છએ ગુણી પચીશે ભાગવા.

૪. વ્યાજનો ભાવ એક ટકાથી ઓછો વત્તો હોય તો સર આવે તેને નીચે મુજબ ગણવા.

- ૦) — પાના પા કરવા.
- ૦) = પાના અર્ધ કરવા.
- ૦) ≡ પાના પોણા કરવા.
- ૦ | પા કરવા.
- ૦ | — પાના સવાયા કરવા.
- ૦ | = પાના દોઢા કરવા.
- ૦ | ≡ પામાં પાનું પોણું મેળવવું.
- ૦ || અર્ધ કરવા.
- ૦ || — અર્ધમાં પાનું પા મેળવવું.
- ૦ || = અર્ધના સવાયા.
- ૦ || ≡ અર્ધમાં પાનું પોણું મેળવવું.
- ૦ || | પોણા કરવા.
- ૦ || | — પોણામાં પાનું પા મેળવવું.
- ૦ || | = પોણામાં પાનું અર્ધ મેળવવું.
- ૦ || | ≡ પોણાનું સવાયું.

૧૧ સવાયું.

૧૧૧ દોડું.

દાખલા.

૧. પચીશ કોરી છ મહિના રહી અર્ધા ટકા લેખે
વ્યાજ શું થશે? જ. ૧૦૧૧ કો.
૨. ત્રીસ કોરી બે મહિના ને છ દિવસ સુધી રહી,
પોણા ટકા પ્રમાણે વ્યાજ શું થશે? કો. દો. બ.
જ. ૦૧ પા૧૧ ૨.
૩. ચાલીશ કોરી છ મહિના ને ત્રણ દિવસ રહી, બે
દીંગલા પ્રમાણે વ્યાજ શું થશે? કો. દો. બ. આ.
જ. ૦૧ ૧૧ ૧
૪. પંદર કોરી આઠ મહિના ને ચાર દિવસ રહી, વ્યા-
જનો ભાવ છ દીંગલ પ્રમાણે તો વ્યાજ શું થશે?
કો. દો. બ.
જ. ૦૧ ૪૧૧૧ ૩૧ આ.
૫. પાંચસો કોરી નવ મહિના રહી, દશ દીંગલા પ્રમા-
ણે વ્યાજ શું થશે? કો.
જ. ૨૮) ૩

નાણાવટીઓ ખાતાનું વ્યાજ કાઢેછે તેની રીત.

કચ્છ પ્રાંતના નાણાવટીઓમાં વ્યાજ કાઢવાની રીત નીચે
મુજબ છે—

૧. ખાતાવહીમાં જમે ઉધાર રકમો હોય છે. તેનું વ્યાજ
કાઢવા સાર ખાતાં પ્રમાણેજ મથાણું દોરીને તેમાં “વ્યાજ”
એટલું વધારે લખે છે. પછી જમે-પારની રકમો જમે ત-
રફ માંડે છે અને ઉધાર-પારની રકમો ઉધાર તરફ માંડે
છે. પણ ખાતામાં માથે કોરીનો આંકડો ભરે છે. તેમ ન

ભરતાં લીટીને આરંભે કોઠા કરી તેની અંદર તે રકમ લખે છે. પછી તે રકમ કેટલા મહિના અને કેટલા દીવસ ખાતાની ચોખ કરવાની તીથિ સુધી થઈ ને તીથિ ઉપરથી નક્કી કરી. મા. દી. કરીને જેટલા માસ દીવસ થયા હોય તે લખે છે. પછી તેના વ્યાજ કાઢવાની રીત પ્રમાણે સર કરીને તે સર રકમની પહેલાં ડાબી તરફ, જેમે પારનો જમે તરફ અને ઉધાર પારનો ઉધાર તરફ ચડાવે છે. પછી જમે તરફનો સરનો સરવાળો જમે તરફ નીચે કરે છે. અને ઉધાર પારના સરનો સરવાળો ઉધાર તરફ નીચે કરે છે. વ્યાજનો ભાવ સરખો હોય તો જે તરફના સરનો સરવાળો વધારે હોય તે તરફના સરમાંથી જે તરફના સરનો સરવાળો ઓછો હોય તે બાદ કરે છે. બાકી રહે તેને ટકાએ ગુણી રીત મુજબ કોરી દોકડા કરી જે જમે પારનો સર વધારે થયો હોય તો “દેવી” એમ લખે છે. અને ઉધાર પારનો વધારે થયો હોય તો “લેણી” એમ લખે છે. પછી પાછળ ખતાવ્યા મુજબ તારીજ કાઢે છે.

૨. જે વ્યાજનો ભાવ ઓછો વત્તો હોય તો એક વાર અને તરફના સરનું રીત મુજબ કોરી, દોકડા વ્યાજ કાઢીને પછી બાદબાકી કરે છે. અને તારીજ કાઢે છે.

નીચે શા. પ્રાનાચંદ ગલાલચંદના ખાતાનું સંવત ૧૯૪૨ ની સાલનું વ્યાજ કાઢી ખતાવ્યું છે. હિસાબ સંવત ૧૯૪૩ ના કારતક સુદ ૧ ને રોજ કર્યો. વ્યાજ ટકા અર્ધા લેખે.

૧. બીજે ટકાણે તિથી પ્રમાણે મુદત ગણીને વારની સાથે મેળવે છે તથા મહિને અર્ધો દિવસ કાપી મુદત ગણે છે. તેવો રીવાજ આ પ્રાંતમાં ચાલતો નથી.

શા. પાનાચંદ ગલાલચંદનું ખાતું.
સંવત ૧૯૪૨ ની સાલનું.

જ	ઉ
૨૦૦ માગશર વદ ૪ વાર શુક્રે.	૧૨૫ પોશ સુદ ૧૫ વાર બુધે.
૧૪૮ અશાઢ સુદ ૧૪ વાર ગરેકુ.	૧૩૨ ફાગણ વદ ૧૩ વાર ગરેકુ.
૩૦૦ શ્રાવણ વદ ૧ વાર રવેકુ.	૨૭૫ આશો વદ ૨ વાર શુક્રે.
૬૪૮	૫૩૨
૧૧૬ બાકી દેવી સંવત ૧૯૪૩ ના કારતક સુદ ૧	૧૧૬ બાકી દેવી આશો વદ ૦))

૬૪૮

વ્યાજ	સંવત ૧૯૪૨ ની સાલનું.
જ	ઉ
૨૦૮૦ કો. ૨૦૦ મા. ૧૦ દી. ૧૨	૧૧૯૧૧૧ કો. ૧૨૫ મા. ૯૧ દી. ૧
૫૨૭૧૧ કો. ૧૪૮ મા. ૩૧ દી. ૨	૯૩૭ કો. ૧૩૨ મા. ૭ દી. ૩
૭૫૦ કો. ૩૦૦ મા. ૨૧ દી. ૦	૧૨૮૧ કો. ૨૭૫ મા. ૦ દી ૧૪

૩૩૫૭૧૧-૨૨૫૭

૨૨૫૭

૧૧૦૦૧૧

એ રીતે સર ૧૧૦૦૥ આકી રહ્યા તેની અર્ધા ટકા પ્ર-
માણે કોરી* પાા વ્યાજ થઈ.

તારીજ સંવત ૧૯૪૩ ના કારકતગ સુદ ૧

જ ઉ

૧૧૬ સુદલ દેવી.

પાા વ્યાજના સર ૧૧૦૦૥

ના ટકા અર્ધા લેખે

કોરી પાા ને પોણી

બદામ* આશરે થઈ

તે દેવી.

૧૨૧૥

લાકડાં માપવાના હિસાબ.

૧ પાટીઆં અથવા ચોખંડાં લાકડાં માપવાની રીત—
નડાઇ અને પહોળાઇના તસુનો ગુણાકાર કરીને તેને વીશે*
ભાગતાં જે આવે તેને લંબાઈના ગજે ગુણવા. અટલે ગુ-
ણાકાર આવે તે પાકા ગજ સમજવા.

૨. ગોળ લાકડાં માપવાની રીત.—જે લાકડું મા-
પવું હોય તેની પ્રથમ લંબાઈ ભરવી. પછી તેની મધ્યે
આસપાસ દોરી વીંટીને તે દોરીને બેવડવી. એ બેવડી દોરી
ને લાકડાં ભરવાના ગજ ઉપર ભરી જોવી. ભરતાં જેટ-
લા તસુ થાય તેના અર્ધને તેજ અરધે ગુણવા. ગુણાકાર
આવે તેને લંબાઇના ગજે ગુણવા. આ ગુણાકાર આવે

૧ વેપારી લોક સરમાં પાથી ઓછાની તથા વ્યાજમાં બદા-
મની કસર લેખતા નથી. માટે ઉપર પણ તે પ્રમાણે ગણેલું છે.

* મુદ્રામાં ૨૪ સે ભાગવાનો રીવાજ ચાલે છે. માટે ત્યાં
તે પ્રમાણે કરવું.

તે વિસવાસી સમજવી. પછી તેને વીશે ભાગી વસા કરવા અને વસાને વીશે ભાગી ગજ કરવા.

૩. જો ગોળ લાકડું એક છેડે જાડું ને બીજે છેડે પાતળું હોય તો તેના બે છેડા તથા મધ્ય ભાગ એમ ત્રણ ઠેકાણે દોરી ભરી તે ત્રણે દોરીનો સરવાળો કરી ત્રણે ભાગવા. ભાગનાં જ આવે તે સરાસરી ગોળ ભરતાં આવેલી દોરી સમજવી. તેનું પછી ઉપર મુજબ કરવું.

દાખલા.

૧. એક પાટીડાં ૮ ગજ લાંબું, ૫ તસુ પહોળું અને ૪ તસુ જાડું છે તેના પાકા ગજ કેટલા થશે ? ગ.

જ. ૮

૨. એક પાટીડાં ૧૫ ગજ લાંબું ૫ તસુ પહોળું અને ૪ તસુ જાડું છે તેના પાકા ગજ કેટલા થશે ? ગ.

જ. ૧૫

૩. એક ગોળ લાકડું દશ ગજ લાંબું, અને દશ તસુની દોરી છે તેના પાકા ગજ કેટલા થશે ? ગ. વ.

જ. ૧૦ ૨૧

૪. એક ગોળ લાકડું આઠ ગજ લાંબું, અને આઠ તસુની દોરી છે તેના પાકા ગજ કેટલા થશે ? ગ. વ. વિ.

જ. ૧૧ ૧૩

૫. એક ગોળ લાકડું સાડાળાર ગજ લાંબું, અને દોરી ૧૨ તસુની છે. તેના પાકા ગજ કેટલા થશે ? ગ. વ.

જ. ૧ ૨૧

૬. એક ગોળ લાકડું ૧૮ ગજ લાંબું દોરી ૧૨ તસુની છે તેના પાકા ગજ કેટલા થશે ? ગ. વ. વિ.

જ. ૧૧ ૨૩

૭. એક પાટીડાં ૧૩ ગજ લાંબું, ૬ તસુ પહોળું અને અઢી તસુ જાડું છે તેના પાકા ગજ કેટલા થશે ? ગ. વ.

જ. ૯ ૩૧

૮. એક ચોખંડું લાકડું હાથ ગજ લાંબું, ૮૧ તમ્બુ પહોળું અને ચાર તમ્બુ જડું છે તેના પાકા ગજ કેટલા થશે ?

જ. ૧.

જ. ૧૬૧૧ ૦૧

એક તોલને બીજ તોલમાં આણવાની રીત.

૧. કચ્છનો સાધારણ મણુ ૪૮ શેરનો થાય છે, પણ કપાસીઆ તથા કાલાંનો મણુ ૫૪ શેરનો થાય છે. અને દરબારી કંપાણનો મણુ ૫૨ શેરનો થાય છે. માટે જો ૫૪ શેરના મણુમાંથી અડતાલા મણુ કરવો હોય તો ચોપનના જેટલા મણુ હોય તેને ૫૪ ને ગુણી અડતાલીશે ભાગવા, એટલે ભાગાકાર જેટલા અડતાલા મણુ થશે. તેમજ આવના મણુમાંથી અડતાલા મણુ કરવા હોય તો આવને ગુણી અડતાલીશે ભાગવા. એટલે ભાગાકાર જેટલા અડતાલા મણુ થશે.

૨. અડતાલા મણુમાંથી આવના અથવા ચોપના મણુ કરવા હોય તો જેટલા અડતાલા મણુ કહ્યા હોય તેને અડતાલીશે ગુણી આવને અથવા ચોપને ભાગવા એટલે ભાગાકાર જેટલા આવના અથવા ચોપના મણુ થશે.

૩. બાયાતી ગામોમાં મણુ બંધી તોલ એક સરખું નથી માટે જે ગામનો મણુ જેટલા શેરનો હોય તેટલાએ ગુણી ૪૮સે ભાગવા એટલે ભાગાકાર જેટલા દરબારી અડતાલા મણુ થશે.

દાખલા.

૧. ૧૨૬ મણુ અડતાલા છે તેના આવના મણુ કેટલા થશે ?

જ. ૧૧૬૧ મ. ૩ શે.

૨. ૭૨૧૧ મણુ ચોપના છે તેના અડતાલા મણુ કેટલા થશે ?

જ. ૮૧૧૧ મ. ૪ શે.

૩. ૧૩૫ મણુ આવના છે તેના ચોપના મણુ ફેટલા થશે. ?

જ. ૧૩૦ મણુ.

૪. ૧૪૪ મણુ ચોપના છે તેના અડતાલા મણુ ફેટલા થશે?

જ. ૧૬૨ મણુ.

૫. ૧૧૮ મણુ ચોપના છે તેના આવના મણુ ફેટલા થશે ?

જ. ૧૨૨૧૧ મ. ૨ શે.

૬. ૮૦ મણુ અડતાલા છે તેના આવના મણુ ફેટલા થશે?

જ. ૭૩૧૧૧ મ. ૫ શે.

૭. ૪૦ અડતાલા મણુ છે તેના ચોપના મણુ ફેટલા થશે. ?

જ. ૩૫૧૧ મ. ૩ શે.

જો ખારદાન કહ્યું હોય તો જેટલું ખારદાન કહ્યું હોય તેટલું બાદ કરી પછી તેના મણુ કરી કીંમત કાઢવી. જેમકે—

૧. ગોળનાં માટલાં નંગ ૧૧૫ દર માટલાનું ઉધડ તોલ ૨૧૧ મણુ છે અને દર માટલે ૫૧ મણુ ખારદાન જતાં દર મણુની દારી ૧૦ લેખે શું કીંમત થશે ? (આ મણુ પર શેરનો છે તેનો અડતાળો મણુ કરીને કીંમત કાઢવી.)

૧૧૫ માટલાં.

મણુ. ૨૮૦૧-૩ શેર

X ૦૧

X ૧૦ દર મણુની કીં.

૨૮૧૧૧ મણુ ખારદાન

કે. ૨૮૦૩-૩ દો. જ.

૧૧૫

X ૨૧૧.

૨૮૭૧૧ મણુ ઉધડ તોલ.

- ૨૮૧૧૧ મણુ ખારદાન બાદ.

૨૫૮૧૧૧ બાકી પર શેરના નકી મણુ.

X ૫૨

૪૮) ૧૩૪૫૫ શેર.

૨૮૦૧૩ નકી અડતાલા મણુ.

પગાર ગણવાના હિસાબ.

૧. જેટલી કોરીએ મહિનો તેટલા દોકડાનો સવા દિવસ.
૨. જેટલી કોરીનો મહિનો હોય તે વડે જેટલા દિવસનું કરવું હોય તેને ગુણી, ગુણાકારમાંથી તેનો પાંચમો ભાગ બાદ કરવો. બાદ કરતાં બાકી રહે તેટલા દોકડા તેટલા દિવસના સમજવા.
૩. જેટલી કોરીનો મહિનો હોય અને જેટલા દિવસનું કહાડવું હોય તેનો ચરસ પરસ ગુણાકાર કરવો અને જે આવે તેને ચારે ગુણી પાંચે ભાગવા એટલે ભાગાકાર આવે તેટલા દોકડા તેટલા દિવસના સમજવા.
૪. મહિનાનો જેટલી કોરી પગાર કલ્હો હોય તેને જેટલા દિવસનું કરવું હોય તેટલાંએ ગુણી ત્રીશે ભાગતાં આવે તેટલી કોરી તેટલા દિવસની સમજવી. ભાગાકાર કરતાં બાકી વધે તો તેના રીત મુજબ દોકડા બદામ કરવાં.
૫. પા મહિનાનું કરવું હોય તો જેટલી કોરીનો મહિનો હોય તેટલાં પાંચલાં પા મહિનાનાં થશે. વધારે દિવસનું કરવું હોય તો પા મહિનાનું જુદું ગણી ઉપલા દિવસનું તેમાં ઉમેરવું. એ પ્રમાણે ૦૧ કે ૦૧૧ મહિનાનું પણ કરવું.
૬. જેટલી કોરીએ વરસ તેને ચારે ગુણી ત્રણે ભાગતાં જે આવે તેટલા ઢીંગલા એક મહિનાના.
૭. જેટલી કોરીએ વરસ તેને પંદરે ભાગતાં જે આવે તેટલા દોકડા એક દિવસના.
૮. જેટલે ઢીંગલે દીવસ તેથી સાડી બાવીસ ગણી કોરીએ વરસ.
૯. જેટલે દોકડે દિવસ તેથી સવા ગણી કોરીએ મહિનો.
- ૧૦ જેટલે દોકડે દિવસ તેથી પંદર ગણી કોરીએ વરસ.

દાખલા.

૧. ૨૭૫ કોરીએ મહિનો તો દશ દાવસનું શું ?
જ. કો. ૯) ૪
૨. ૬૪ કોરીએ મહિનો તો બાર દાવસનું શું ?
જ. કો. દો. ફો.
૨૫૫ ૨૫ ૧૫
૩. ૩૫૦ કોરીએ વરસ તો ચાર દાવસનું શું ?
જ. કો. ૩૫૫-૩૬૬ દો.
૪. રોજના ત્રણ હીંગલો તો એક વરસનું શું ?
જ. કો. ૬૭૫
૫. રોજના ચાર દોકડા પગાર તો એક વરસનો કેટલો ?
જ. કો. ૬૦
૬. ૫૬૨ કોરીએ મહિનો તો સાડાસાત દાવસનું શું ?
જ. કો. ૩૫૫

રૂપીઆ અને કોરીના સંબંધની રીતો.

૧. જેટલી કોરીએ રૂપીઆ તેટલે હીંગલે આનો.
૨. જેટલી કોરીએ રૂપીઆ તેથી બમણી બદામે પાઈ.
૩. જેટલે હીંગલે રૂપીઆ તેથી દોઢ ગણી બદામે આનો.
૪. જેટલે હીંગલે રૂપીઆ તેથી બમણી વિસવાસીએ પાઈ.
૫. જેટલે દોકડે રૂપીઆ તેટલી બદામે આનો.
૬. જેટલે દોકડે રૂપીઆ તેથી બમણી વિસવાસીએ દો-ઢ પાઈ. અને તેટલી વિસવાસીએ પોણી પાઈ.
૭. સો રૂપીઆની જેટલા સો કોરી તો એક રૂપીઆની તેટલી કોરી.
૮. સો રૂપીઆની ૭૫ કોરી તો એક રૂપીઆની પોણી કોરી.
૯. સો રૂપીઆની ૫૦ કોરી તો એક રૂપીઆની અર્ધ કોરી.
૧૦. સો રૂપીઆની ૨૫ કોરી તો એક રૂપીઆની પા કોરી.

૧૧. સો રૂપીઆની ૧૨૥ કોરી તો એક રૂપીઆના બે ઢીંગલો.
 ૧૨. સો રૂપીઆની ૬૫ કોરી તો એક રૂપીઆનો એક ઢીંગલો.
 ૧૩. સો રૂપીઆની જેટલી કોરી તો એક રૂપીઆની તેથી
 ચાર ગણી બદામ (જે સવા છ કોરીથી ઓછી કોરીનું ક-
 રતું હોય તો).

દાખલા.

૧. ૩૥૫ કોરીએ રૂપીઓ તો બે રૂપીઆ અને બે આ-
 નાની કેટલી કોરી આવશે? જ. ૭૥૫ કો. ૩૥ ઢી.
 ૨. ૩૫૫ કોરીએ રૂપીઓ તો ત્રણ રૂપીઆ અને ત્રણ પા-
 ઈની કેટલી કોરી આવશે? જ. ૧૦૫૫ કો. ૧૫ દો. ૧ જ.
 ૩. ૩૫૫ કોરીએ રૂપીઓ તો બે રૂપીઆ અને ત્રણ
 આનાની કેટલી કોરી આવશે? કો. ઢી. બ.
 જ. ૭ ૦ ૩
 ૪. ૩૫૫ કોરી, બે ઢીંગલે રૂપીઓ તો બે રૂપીઆ અને
 ત્રણ પાઈની કેટલી કોરી આવશે? કો. દો. બ.
 જ. ૭૫૫ ૧૫ ૩૫
 ૫. ૧૦૦ રૂપીઆની ૩૭૫ કોરી તો ૪ રૂપીઆની કેટ-
 લી કોરી આવશે? જ. કો. ૧૫
 ૬. ૩૮૭૫ કોરીના ૧૦૦ રૂપીઆ તો ૪૮૫૫ કોરીના
 કેટલા રૂપીઆ આવશે? જ. રૂ. ૧૦

પાછલી કૂચીઓના પરચુણ દાખલા.

૧. અઢી કોરીએ શેર તો એક દોકડા ભારતું શું?
 જ. દો. ૧૫૫
 ૨. સવા ત્રણ કોરી ને એક ઢીંગલે સવા ત્રણ શેર ને
 એક અઘોળ તો બે ઢીંગલાનું કેટલું? જ. ૧ નવટાંક.
 ૩. સવા ચાદ કોરી ને અઢી ઢીંગલે સવા ચાદ શેર ને

અઢી અઘોળ તો એક અઘોળનું શું પડશે? જ. ૧૧ દો.

૪. બે ઢીંગલાનાં દોઢ શેર રીંગણાં તો ત્રાંખીઆનાં કેટલાં આવશે? જ. ૦૧ શે.

૫. સવા કોરીનું ત્રણ પાશેર ધી તો એક મણનું શું? જ. ૮૦ કો.

૬. સવા આઠ દોકડાનાં ૨૨ નાળિયેર તો બે નંગનું શું? જ. દો. ૦૧૧

૭. સવાયાનાં સવાશેર રીંગણાં તો ત્રણ દોકડાનાં કેટલાં? જ. શે. ૩

૮. ૨૨૧૧ કોરીએ મણ તો ત્રણ શેરનું શું? કો. દો. જ. ૧૧ ૩૧૧

૯. ૩૫ કોરીએ ખાંડી તો બે મણનું શું? જ. ૩૧ કો.

૧૦. ૨૧૧ ઢીંગલાનું ૩૧૧ શેર તો ૦૧૧ ઢીંગલાનું કેટલા શેર? જ. શે. ૦૧૧

૧૧. ૨૫ કોરીએ મણ તો પાકા અઢી શેરનું શું? જ. કો. ૧૧૧

૧૨. ૨૬૧૧ કોરીએ મણ તો બે શેરનું શું? કો. જ. ૧) ૨૧૧

૧૩. ૩૧૧૧ દોકડાના ૩૩૧૧ શેર તો ચાર દોકડાના કેટલા શેર? જ. શે. ૩૬

૧૪. ૧૫ દોકડાનાં ૨૫ શેર રીંગણાં તો ૪ દોકડાનાં કેટલાં આવશે? જ. શે. ૬૧

૧૫. ૧૫ કોરીએ કોડી તો ૪ નંગનું શું? જ. કો. ૩

૧૬. ૨૫ કોરીનાં સો મોભીયાં તો ૨૫ મોભીયાંનું શું? જ. કો. ૬૧

૧૭. આધિઆની અઘોળ એકચ્છી તો ૧૧ શેર એકચ્છીનું શું? જ. કો. ૧૦

૧૮. ૧૫ કોરીનાં ૧૦૦ નાળિયેર તો દોઢ કોરીનાં કેટલાં ?
જ. ૧૦ નંગ.
૧૯. ૧ કોરીના પાાા પાશેરા તો ૦ા મણુ અને ૪ાાા શેરનું શું ?
જ. કો. ૨૦
૨૦. ૧૭ કોરીએ ગદીઆણુ તો એક રતીનું શું ?
જ. કો. ૦ ૨ા
૨૧. ૬ કોરીએ ડઝન તો એ નંગનું શું ? જ. કો. ૧
૨૨. કોરીનું ૮ા શેર તો ૮ા કોરીનું કેટલું ? જ. શે. ૭૨ા
૨૩. ૧૧ા કોરીએ મહિનો તો એ દિવસનું શું ?
જ. કો. ૦ાા
૨૪. ૨૨૫ કોરીએ વરસ તો ૧૫ દિવસનો કેટલો પગાર મળશે ?
જ. કો. ૯ા ૩
૨૫. ૨૦ કોરી ૮ મહિના રહી વ્યાજનો ભાવ ટકા ૦ા લે-
ખે, વ્યાજ શું થશે ?
કો. દો. કો.
- જ. ૦ાા ૧ ૨૦
૨૬. ૭૫ કોરી ૬ મહિના રહી વ્યાજનો દર છ હીંગલા લે-
ખે, વ્યાજ શું થશે ?
જ. કો. ૧ાા ૪ા
૨૭. એક કોરીના ૭ પાશેરા તો ૩૬ા મણુ ને ૭ા શેર-
નું શું ?
જ. કો. ૯૬૪
૨૮. ૪૬ા = ગદીઆણુ તો ૯૮ાા ગદીઆણુ ૩ વાલ ને
૨ રતીનું શું ?
કો. દો.
- જ. ૪૫૯૧) ૩
૨૯. ૨૫ દોકડાનું ૬૧ા શેર તો ૪ દોકડાનું કેટલું ?
જ. શે. ૧૦
૩૦. ૯ દોકડાનું ૬ાા શેર તો ૬ દોકડાનું કેટલું ?
જ. શે. ૪ા
૩૧. કો. ૩૨ા = ગદીઆણુ તો એ વાલ અને દોઢ રતી-

નું શું ?

કો. દો. બ.

જ. ૫ ૧ ૨

૩૨. ૫૪૧ કોરીએ ગદીઆણો તો દોઢ વાલ ને એક રતીની શી કીંમત પડશે ?

કો. દો. બ.

જ. ૬ ૫ ૧ ૨

૩૩. ૫૬) કોરીએ ગદીઆણો તો ત્રણ વાલ ને બે રતીનું શું ?

કો. દો. બ.

જ. ૧૨ ૧ ૩ ૦

૩૪. પાંચ હીંગલે વાલ તો ૨ ગદીઆણાનું શું ? જ. કો. ૧૦

૩૫. હીંલાની બે રતી તો એક ગદીઆણાનું શું ? જ. કો. ૧૧

૩૬. નવ પાણે એક ગદીઆણો તો ૩૨૬ ૧ ગદીઆણાનું શું ?

જ. કો. ૭૩ ૪ ૩

૩૭. દોઢડાનું ૧૧ શેર તો એક મણનું શું ? જ. કો. ૧ ૨

૩૮. દોઢડાનું ત્રણ શેર તો એક મણનું શું ? કો.

જ. ૦ ૧ ૪

૩૯. સવાછપન કોરી બે હીંગલે ખાંડી તો ત્રણ મણ ને ચાર શેરની શી કીંમત પડશે ?

કો. દો. બ. આ.

જ. ૫ ૧ ૪ ૧

૪૦. ત્રણ કોરીનું સાડાસાત શેર તો સાડાખાવીશ શેરની શી કીંમત પડશે ?

જ. કો. ૯

૪૧. અઢી કોરીએ બે શેર તો દોઢડાખારનું શું ?

જ. દો. ૦ ૧ ૧

૪૨. સવાચાર કોરી બે હીંગલે સવાચાર શેર ને નવટાંક તો એક શેર ને એક નવટાંકનું શું ? જ. કો. ૧) =

૪૩. કોરીનું સવાત્રણ શેર તો સવાત્રણ કોરીનું કેટલા શેર આવશે ?

જ. શે. ૧ ૦ ૧ ૧

૪૪. કોરીનું સાડાસાત શેર તો સાડીસાત કોરીનું કેટલા શેર ?

જ. શે. ૫ ૬ ૧

૪૫. ૩૮૧ કારીના સો રૂપીઆ તો બે રૂપીઆની કેટલી કારી? જ. કો. ૭૦

૪૬. પોણીઆર કારી ચાર દોકડે રૂપીઆ તો પોણીઆર કારીના કેટલા રૂપીઆ આવશે? જ. રૂ. ૩

કચ્છી કોષ્ટકો.

ચલણી નાણાંનું કોષ્ટક.

વિસવાસી	એટલે	૧ બદામ.
૨ બદામ	„	૧ બવડીઆ.
૨ બવડીઆ	„	૧ ત્રાંખીઆ.
૨ ત્રાંખીઆ	„	૧ દોકડો.
૩ ત્રાંખીઆ થા } ૧૥ દોકડો	„	૧ ઢીંગલો.
૨ ઢીંગલો	„	૧ ઢબ્બુ
૬બ્બુ	„	૧ પાયલું.
૨ પાયલાં	„	૧ આધીયું.
૨ આધીયાં	„	૧ કારી.
૨૥ કારી	„	૧ અરધીયું.
૨ અરધીયાં	„	૧ પાંચીયું.
૨૬૥ કારી	„	૧ સોનાની કારી.
૫૦ કારી	„	૧ સોનાની અરધી મોર.
૧૦૦ કારી	„	૧ સોનાની મોર.

કચ્છમાં લૂગડાં ભરવાનું કોષ્ટક.

૨ આંગળ	એટલે	૧ તસુ.
૨૪ તસુ	„	૧ ગજ.
૩૩ તસુ	„	૧ વાર.

કચ્છના તોલનું કોષ્ટક.

૨૥ નવા દોકડાભાર એટલે	૧ અધોળ.
૨ અધોળ	૧ નવઠાંક.
૨ નવઠાંક	૧ ખાશેર.
૨ ખાશેર	૧ અછેર.
૨ અછેર	૧ શેર.
૬ શેર (કાચા)	૧ પાંચશેરી (પાકી).
૨ પાંચ શેરી (પાકી)	૧ દશ શેર (પાકા).
૨ દશ શેર (પાકા)	૧ અરધા મણ.
૨ અરધા મણ	૧ મણ.
૨૦ મણ	૧ ખાંડી.

કચ્છમાં કપાસીઆ તથા કાલાંના તોલનું કોષ્ટક.

૪૦ નવા દોકડાભાર એટલે	૧ શેર.
૫૪ શેર	૧ મણ.
૯ મણ	૧ કપાસીઆનો ભાર.
૨૦ મણ	૧ કાલાં-નો ભાર.

કચ્છમાં અનાજ માપવાનું કોષ્ટક.

૨ ચોથાલાં	એટલે	૧ ગડાયું.
૨ ગડીઆં	„	૧ પાટવી.
૮ પાટવી	„	૧ માપ.
૪ માપ	„	૧ સૈ*.
૧૬ સૈ	„	૧ કળશી.
૧૦ કળશી	„	૧ મુડો.

વાગડમાં લાયાતી ગામોમાં ભરપનું કોષ્ટક.

૩૥ શેર	એટલે	૧ પાટવી.
--------	------	----------

* બુજમાં આઠ માપની સૈ અને જત્રીરા સૈની કળશી થાય તેને મોટી સઈ તથા મોટી કળશી કહે છે.

૫૭

૩ પાટવી	ઐટલે	૧ માપ.
૬ માપ	„	૧ સૈ.
૧૬ સૈ	„	૧ કળશી.
૧૦ કળશી	„	૧ મુડો.

વાગડમાં લાખાતી ગામિમાં તોલનું કોષ્ટક.

૪૦ જુના દોકડા ભાર	ઐટલે	૧ રોર.
૪૦ રોર	„	૧ મણ.
૨૦ મણ	„	૧ ખાંડો.

સોના રૂપાના તોલનું કોષ્ટક.

૬ ચોખાભાર	ઐટલે	૧ રતી.
૪ મગભાર	„	૧ રતી.
૩ રતી	„	૧ વાલ.
૧૬ વાલ	„	૧ ગદીઆણો.
*૩૦ વાલ	„	૧ તોલો.

જમીન ભરપનું કોષ્ટક.

૩ જવ	ઐટલે	૧ તસુ.
૨૪ તસુ	„	૧ સુતારી ગજ.
૩ ગજ	„	૧ કરમ.
૨૦ કરમ	„	૧ દોરી અથવા વસો.
૨૦ વસો	„	૧ વીધું.
૨૪ વીધાં	„	૧ ઢર્યારી પરાળે.
૩૨ વીધાં	„	૧ ખાયાતી પરાળે.

* કેટલેક ઠેકાણે ૨૮ વાલનો તોલો ગણાય છે. જુનમાં ૩૦) ૨ વાલ મેં રતીનો તોલો છે. † કેટલેક ઠેકાણે ૨૮ વીધાંનું પ-
નું પણ ગણાય છે.

જમીન ભરપતું ખીજું કોષ્ટક.

૧૬ આના	એટલે	૧ ગુઠો
૪૦ ગુઠો	"	૧ એકર.
૮ એકર	"	૧ પરાજો.

ચૂનાના માપતું કોષ્ટક.

૦૧૧ ૦૧૧ પોણોધિય પોણો દોરો	એટલે	૧ આનો.
૧૬ આના	એટલે	૧ ફરો.
૧૬ ફરો	એટલે	૧ કળશી.

લાકડાં માપવાતું કોષ્ટક.

મુંદ્રામાં.

૨૪ વીસવાસી	એટલે	૧ વસો.
૨૪ વસા	"	૧ ગજ.

અંજાર તથા માંડવીમાં.

૨૦ વીસવાસી	એટલે	૧ વસો.
૨૦ વસા	"	૧ ગજ.

હાથી દાંતના તોલતું કોષ્ટક.

૩૨ જુના દોકડાભાર	એટલે	૧ શેર.
૫૦ શેર	"	૧ મણ.

કચ્છમાં અફીણના તોલતું કોષ્ટક.

૩૭૧ જુના દોકડાભાર	એટલે	૧ શેર.
૪૦ શેર	"	૧ મણ.

કચ્છમાં દરબારી કંપાણના તોલતું કોષ્ટક.

૬૧૧ શેર	એટલે	૧ પાંચ શેરી.
૨ પાંચ શેરી	"	૧ દશ શેર.
૨૬ શેર	"	૧ અરધો મણ.

૫૯

૩૯ શેર	ઐટલે	૧ પોણા મણ.
૫૨ શેર	"	૧ મણ.
૨૦ મણ	"	૧ ખાંડી.

અખડાસામાં ભાયાદી ગામોમાં ભરપતું કોષ્ટક.

૯૧ પાટવી	ઐટલે	૧ માપ.
૬ માપ	"	૧ સૈ.
૧૨ માપ	"	૧ ચોશીયું.
૮ ચોશીયાં	"	૧ કળશી.
૯૬ માપ	"	૧ કળશી.

**કચ્છના વેપારીઓ ગુપ્ત આંકડા બોલે છે,
તેની સમજ.**

૧ ત્રાંખીઓ	ઐટલે	૧ કડીઓ.
ત્રાંખીઓ	"	૧ બોળે.
૧૧ દોકડો	"	૧ શાકરીઓ.
૨ દોકડા	"	૧ ધર
૨૧ દોકડા	"	૧ કભાઈ.
૩ દોકડા	"	૧ ઉધાન.
૪ દોકડા	"	૧ ગોથ.
૪૧ દોકડા	"	૧ સાડા ગોથ
૫ દોકડા	"	૧ મૂળ.
૬ દોકડા	"	૧ બેર.

**કચ્છના વેપારીઓના ગુપ્ત આંકડાની
બીજી સમજ.**

નવાણું બાકી	ઐટલે	૧
ધર	"	૨
ઉધાન	"	૩

ગોથ	એટલે	૪
મૂર	”	૫
ઘેર	”	૬
સમાર	”	૭
ધરચોક	”	૮
વરગ	”	૯
આંગળ	”	૧૦
સરખા	”	૧૧
બાબર	”	૧૨
તેતર	”	૧૩
ધર સમાર (કુંચ)	”	૧૪
નકર	”	૧૫
કોડી	”	૨૦

કચ્છના વેપારીઓને ઉપયોગમાં આવતાં
બીજા દેશનાં કોષ્ટકો.

કંપની ચલણી નાણાંનું કોષ્ટક.

૧૥ પાઇ	એટલે	૧ અધેલો.
૩ પાઇ	”	૧ પૈસો.
૨ પૈસા	”	૧ હમ્પુ.
૪ પૈસા	”	૧ આનો.
૨ આના	”	૧ બે આની
૪ આના	”	૧ પાવલી.
૮ આના	”	૧ અડધો.
૧૬ આના	”	૧ રૂપીઆ.
૧૫ રૂપીઆ	”	૧ મહોર.

અરકારી હિસાબમાં ગણવાનું કોષ્ટક.

૧૨ પાઈ	એટલે	૧ આનો.
૧૬ આના	„	૧ ૩પીઓ.
૧૫ ૩પીઆ	„	૧ મહોર.

વેપારી લોકોને હિસાબ ગણવાનું કોષ્ટક.

૧૬ વીસવાસી	એટલે	૧ બદામ.
૧૬ બદામ	„	૧ દોકડો.
૬૧ દોકડા	„	૧ આનો.
૧૦૦ દોકડા	„	૧ ૩પીઓ.
૧૫ ૩પીઆ	„	૧ મહોર.

દક્ષિણમાં.

૧૦૦ રૂપ	એટલે	૧ પાવલું.
૪ પાવલાં	„	૧ ૩પીઓ.

અંગ્રેજી ચલણી નાણાંનું કોષ્ટક.

૪ ફારદીંગ	એટલે	૧ પેન્સ.
૧૨ પેન્સ	„	૧ શીલીંગ.
૪૧૧ શીલીંગ	„	૧ ડાલર.
૫ શીલીંગ	„	૧ કાઉન.
૨૦ શીલીંગ	„	૧ પાઉંડ.
૨૧ શીલીંગ	„	૧ ગીની.

અંગ્રેજી સોનાનાં નાણાંનું કોષ્ટક.

૫ ૩પીઆ	એટલે	૧ પુતળીયું.
૧૦ ૩પીઆ	„	૧ અસ્તરીયું.
૧૦૧ ૩પીઆ	„	૧ ઘોડાગીની.
૧૫ ૩પીઆ	„	૧ મહોર.

સાધારણ તોલનું કોષ્ટક.

૪૧૧ પૈસાભાર	એટલે	૧ અધોળ.
૪૧૧ ટાંક	„	૧ અધોળ.

૨૧૧ રૂપીઆભાર	એટલે	૧ અધોળ.
૨ અધોળ	„	૧ નવટાંક.
૨ નવટાંક	„	૧ પાશેર.
૨ પાશેર	„	૧ અચ્છેર.
૨ અચ્છેર	„	૧ શેર.
૧૦ શેર	„	૧ તોલું.
૪ તોલાં	„	૧ મણુ.
૪૦ શેર	„	૧ મણુ.
૨૧૧ મણુ	„	૧ ગાંસડી.
૫ મણુ	„	૧ કાથળો.
૬૧૧ મણુ	„	૧ ૫લું.
૭ મણુ	„	૧ નાનો હારો.
૧૨ મણુ	„	૧ માણી.
૧૬ મણુ	„	૧ કળશી.
૨૦ મણુ	„	૧ ખાંડી.
૨૧ મણુ	„	૧ મોટો હારો.
૨૪ મણુ	„	૧ ભાર.
૩૦ મણુ	„	૧ ગાક્ષી.
૩૨ મણુ	„	૧ ખેડીયું.

અંગ્રેજી સાધારણ તોલનું કોષ્ટક.

૧૬ ગ્રામ	એટલે	૧ ઔંસ.
૧૬ ઔંસ	„	૧ પાઉંડ.
૨૮ પાઉંડ	„	૧ કુવાર્ટર.
૪ કુવાર્ટર	„	૧ હંદરવેટ.
૨૦ હંદરવેટ	„	૧ ટન.

આ તોલને “ એવારડુ પાઇસ વજન ” કહે છે.

અંગ્રેજી વૈદોના તોલનું કોષ્ટક.

૨૪ ગ્રેન	એટલે	૧ સ્કુપલ.
----------	------	-----------

૩ સ્કુપલ	એટલે	૧ દ્રામ.
૮ દ્રામ	"	૧ આઉંસ.
૧૨ આઉંસ	"	૧ પાઉંડ.
આ વજનને અંગ્રેજીમાં "એપોથેકરીઝવેટ" કહે છે.		

સોના રૂપાના તોલનું દેશી કોષ્ટક.

૬ ચોખાભાર	એટલે	૧ રતી.
૩ રતી	"	૧ વાલ.
૧૬ વાલ	"	૧ ગદીઆણો.
૨ ગદીઆણા	"	૧ તોલો.

અંગ્રેજી સોના રૂપાના તોલનું કોષ્ટક.

૨૪ ગ્રેન	એટલે	૧ પેનીવેટ.
૨૦ પેનીવેટ	"	૧ આઉંસ.
૧૨ આઉંસ	"	૧ પાઉંડ.

આ વજનને "ટ્રોય" વજન કહે છે.

મોતીના હિસાબ ગણવાનું કોષ્ટક.

૧૬ બદામ	એટલે	૧ દોઢડો.
૧૦૦ દોઢડા	"	૧ ચવ.
૧૩૧૧ ચવ	"	૧ રતી.
૨૪ રતી	"	૧ ટાંક.

મોતીના તોલનું કોષ્ટક.

૧૬ આના	એટલે	૧ રતી.
૨૪ રતી	"	૧ ટાંક.

કપાસના તોલનું કોષ્ટક.

૪૮ શેર	એટલે	૧ ધડી.
૨૦ ધડી	"	૧ ભાર.

મુખ્યમાં અનાજ ભરવાનું કોષ્ટક.

૨ ટીપરી	એટલે	૧ શેર.
---------	------	--------

૪ શેર એટલે ૧ પાલી.

૧૬ પાલી " ૧ ફરો.

મુંબઈમાં મીઠું ભરવાનું કોષ્ટક.

૧૦૧ અધવાલી એટલે ૧ ફરો.

૧૦૦ ફરા " ૧ આનો.

૧૬ આનો " ૧ રાશ.

અંગ્રેજી ઢાઝ ભરવાનું કોષ્ટક.

૨ પૈટ એટલે ૧ ક્વાર્ટ.

૪ ક્વાર્ટસ " ૧ બાલન.

૬૩ બાલન " ૧ હાગઝેડ.

૭૪ બાલન " ૧ પંચન.

૨ હાગઝેડ " ૧ પૈપ.

૨ પૈપ " ૧ ટન.

કેટલીક વસ્તુઓ ગણતરીથી લેવાયછે

તેનાં કોષ્ટક.

કાગળ લેવામાં.

૨૪ તા એટલે ૧ ધા.

૨૦ ધા " ૧ રીમ.

વળીઓ લેવામાં.

૨૦ નંગ એટલે ૧ કોડી.

મોળાં વજેરે લેવામાં.

૧૨ નંગ એટલે ૧ ડઝન.

૧૨ ડઝન " ૧ ગોરસ.

લખાઈ ભરવાનું ગુજરાતી કોષ્ટક.

૮ આડા જવ એટલે ૧ આંગળ.

૪ આંગળ " ૧ મુંઠી.

૬૫

૩ મુંઠી	એટલે	૧ વેંત.
૨ વેંત	"	૧ હાથ.
૪ હાથ	"	૧ દંડ.
૨૦૦૦ દંડ	"	૨ ગાઉ.
૪ ગાઉ	"	૧ જોજન.

લંબાઈ ભરવાનું અંગ્રેજી કોષ્ટક.

૩ જવ	એટલે	૧ ઈંચ.
૧૨ ઈંચ	"	૧ ફુટ.
૩ ફુટ	"	૧ યાર્ડ.
૫૫૫ યાર્ડ	"	૧ પોલ.
૪૦ પોલ	"	૧ ફ્લોગ.
૮ ફ્લોગ	"	૧ માઈલ.
૩ માઈલ	"	૧ લીક.

ગુજરાતી લૂગડાં ભરવાનું કોષ્ટક.

૨ આંગળ	એટલે	૧ તસુ.
૨૪ તસુ	"	૧ ગજ.
૧૫૫ ગજ	"	૧ વાર.

લૂગડાં ભરવાનું અંગ્રેજી કોષ્ટક.

૨૧ ઈંચ	એટલે	૧ નેલ.
૧૬ નેલ	"	૧ યાર્ડ.
૧૧ યાર્ડ	"	૧ એલ.

લાકડાં માપવાનું ગુજરાતી કોષ્ટક.

૨૦ તસુ	એટલે	૧ વીસવાસી.
૨૦ વીસવાસી	"	૧ વસો.
૨૦ વસો	"	૧ ગજ.

ગુજરાતી જમીનની લંબાઈ માપવાનું કોષ્ટક.

૧૨ તસુ	એટલે	૧ હાથ.
૫૬ હાથ	"	૧ કાઠી.

૩૫ મુંઠી એટલે ૧ કાઠી.

જમીનની લંબાઈનું અંગ્રેજી કોષ્ટક.

૧૬ આના યા	}	એટલે	૧ ગુંઠો.
૩૩ ફુટ			
૬૬ ફુટ		”	૧ સાંકળ.
૧૦૦ લીંક		”	૧ સાંકળ.

ચોરસ જમીન માપવાનું ગુજરાતી કોષ્ટક.

૩૪ ચોરસ હાથ	એટલે	૧ ચોરસ મુંઠી.
૧૨૨૫ ચો. મુઠી	”	૧ ચોરસ કાઠી.
૨૦ ચો. કાઠી	”	૧ વસો.
૨૦ વસા	”	૧ વીધું.

અંગ્રેજી ચોરસ જમીન માપવાનું કોષ્ટક.

૧૪૪ ચોરસ ઈંચ	એટલે	૧ ચોરસ ફૂટ.
૯ ચોરસ ફૂટ	”	૧ ચોરસ યાર્ડ.
૩૦૧ ચોરસ યાર્ડ	”	૧ પોલ.
૪૦ પોલ	”	૧ રૂડ.
૪ રૂડ	”	૧ એકર.
૬૪૦ એકર	”	૧ મૈલ.

ગુજરાતી ધનમાપનું કોષ્ટક.

૨૭ ધન મુંઠી	એટલે	૧ ધન વેત.
૮ ધન વેત	”	૧ ધન હાથ.

અંગ્રેજી ધનમાપનું કોષ્ટક.

૧૭૨૮ ધન ઈંચ	એટલે	૧ ધન ફૂટ.
૨૭ ધન ફૂટ	”	૧ ધન યાર્ડ.

ગુજરાતી કાળ માપવાનું કોષ્ટક.

૬૦ વીપળ	એટલે	૧ પળ.
૬૦ પળ	”	૧ ઘડી.
૭૧૧ ઘડી	”	૧ પહોર.
૮ પહોર	”	૧ દીવસ.

૭ દીવસ	ઐટલે	૧ અઠવાડીયું.
૧૫ દીવસ	„	૧ પખવાડીયું.
૩૦ તીથી	„	૧ માસ.
૨૯ા દીવસ	„	૧ માસ.
૧૨ માસ	„	૧ વરસ.
૩૫૪ ચાંદ્ર દીવસ	„	૧ વરસ.

અંગ્રેજી કાળ માપવાનું કોષ્ટક.

૬૦ સેકન્ડ.	ઐટલે	૧ મીનીટ.
૬૦ મીનીટ	„	૧ અવર.
૨૪ અવર	„	૧ દીવસ.
૭ દીવસ	„	૧ અઠવાડીયું.
૪ અઠવાડીયાં	„	૧ માસ.
૩૬૫ દીવસ	„	૧ સૌર વરસ.

ખરેખર વરસ ૩૬૫ દીવસ ૫ અવર ૪૮ મીનીટ ૪૭ સેકન્ડનું એક સૌર વરસ છે.

અંગ્રેજી ખાર મહિના ને દીવસ.

જાન્યુઆરી.	૩૧.	જુલાઈ	૩૧.
ફેબ્રુઆરી.	૨૮.	આગષ્ટ.	૩૧.
માર્ચ.	૩૧.	સપ્ટેમ્બર.	૩૦.
એપ્રિલ.	૩૦.	અક્ટોબર.	૩૧.
મે.	૩૧.	નવેમ્બર.	૩૦.
જુન.	૩૦.	ડીસેમ્બર.	૩૧.

દર ચોથે વરસે ઐટલે ઈન્સ૦ ના વરસને ચારે ભાગતાં જો કાંઈ વધે નહીં તો તે વરસનો ફેબ્રુઆરી મહિનો ૨૯ દીવસનો થાયછે. પણ સૈકાનો ૨૮ દીવસનો થાયછે.

અંગ્રેજી સાત વારનો કોઠો.

સન્ડે	ઐટલે	રવીવાર.
મન્ડે	„	સોમવાર.
ટ્યુસડે	„	મંગળવાર.
વેડનેસડે	„	બુધવાર

ચર્સ ડે	ઐટલે	ગુરુ વાર.
ક્રાઈડે	„	શુક્ર વાર.
સેટરડે	„	શનિ વાર.

મુસલમાનના મહિના.

૧. મહોરમ.	૭. રઝઝખ.
૨. સફર.	૮. શાબાન.
૩. રવી ઉલ અવલ.	૯. રમઝાન.
૪. રવી ઉલ આખર.	૧૦. સવાલ.
૫. જમાદીઉલ અવલ.	૧૧. જલકાદ.
૬. જમાદીઉલ આખર.	૧૨. જલ હજ.

ઉપલાં કોષ્ટકનો સંબંધ ચરસ પરસ ખતાવ્યો છે.

અર્થ દર્શક.

૧૦૯ ર. બાબાસાધ	ઐટલે	૧૦૦ ર. સરકારી ચલણી.
૧૧૨ ર. ખંખાતી	„	૧૦૦ „ „ „
૧૦૬ ર. ભરચી	„	૧૦૦ „ „ „
૧૦૪ ર. ચાંદવાડી	„	૧૦૦ „ „ „
૧૦૦ કચ્છી કોરી (દિશસસાધ)	„	૨૬ $\frac{૧}{૨}$ „ „ „
૧૦૦ પોરખંદરી કોરી	„	૩૧ $\frac{૧}{૨}$ „ „ „
૧૦૦ જામશાધ કોરી	„	૨૮ $\frac{૧}{૨}$ „ „ „
૧ રાલ ઝંગખારી	„	૮ કોરી કચ્છી.
૩૭૯ કચ્છી કોરી	„	૧૦૦ ર. સરકારી ચલણી
૩૩૩૧ કચ્છી કોરી	„	૧ „ „ „
૧ ફાદીંગ	„	૨ પાઈ
૧ પેની	„	૮ પાઈ.
૧ શીલીંગ	„	૮ આના.
૧ કૌન	„	૨૧ રૂપીઆ.
૧ પૌંડ	„	૧૦ રૂપીઆ.
૧ ગિની	„	૧૦૧ રૂપીઆ.
૧ ડાલર	„	૨૧ રૂપીઆ.

ભાર દર્શક.

મુંબદનો શેર	એટલે	૨૮	રૂપીઆભાર.
સુરતનો શેર	„	૩૭	રૂપીઆભાર.
બંગાલી શેર	„	૮૦	રૂપીઆભાર.
કચ્છી શેર	„	૨૨૧	રૂપીઆભાર.
એક રૂપીઆભાર	„	૧૪	સરકારી પૈસાભાર.
૧ પૌંડ અથવા રતલ	„	૩૮૬	રૂપીઆભાર.
૩૬ પૌંડ (એવ)	„	૩૫	શેર.
૧ પૌંડ (એવ)	„	૭૦	પૈસાભાર.
૧ પૌંડ (ટ્રોય)	„	૩૨	રૂપીઆભાર.
૧ રૂપીઆભાર	„	૧૮૦	ઁન (ટ્રોય)
૧ પૈસાભાર	„	૧૦૦	ઁન (ટ્રોય).
૧ રતી (કચ્છી)	„	૧૦	ઁન (ટ્રોય)
૧ વાલ (કચ્છી)	„	૫૫	ઁન (ટ્રોય).
૧ ગદીઆણો (કચ્છી)	„	૯૦	ઁન (ટ્રોય).
૧ ટાંક (મોતી. તો.)	„	૬૨	ઁન (ટ્રોય).
૧ મણુ (કચ્છી)	„	૧	કવાર્ટર.
૧ ખાંડી (કચ્છી)	„	૨૦	કવાર્ટર.
૧ પૌંડ (એવ)	„	૭૦૦૦	ઁન (ટ્રોય).

મહત્વ દર્શક.

૧ ચોથાલું (કચ્છી)	એટલે	૩૩૧૧	દોકડા ભાર (કચ્છી)
૧ પાટવી (કચ્છી)	„	૩૧	શેર ૫ દોકડાભાર (કચ્છી)
૧ માપ (કચ્છી)	„	૨૭	શેર (કચ્છી)=૬૦૭૧ રૂપીઆભાર.
૧ સૈ (કચ્છી)	„	૨૧	મણુ (કચ્છી).
૧ કળશી (કચ્છી)	„	૩૬	મણુ કચ્છી.
૧ મુડો (કચ્છી)	„	૩૬૦	મણુ કચ્છી.
૧ તસુ	„	૧	ઈંચ.
૧ વેંત	„	૧ $\frac{૬}{૧૦}$	ઈંચ-
૧ હાથ	„	૧૮ $\frac{૩}{૪}$	ઈંચ=૨૧૧ લીંક.

૧ પોલ	એટલે	૧૦ હાથ.
૧ મૈલ	,,	૩૨૦૦ હાથ.
૧ ગાઉ	,,	૨૧૧ મૈલ.
૧ કાઠી	,,	૯ ફુટ-૭૧૧ ઇંચ.
૧ ગુઠો	,,	૩૩ ફુટ=૨૦ હાથ=૨ પોલ.
૧ સાંકળ	,,	૬૬ ફુટ=૧૦૦ લીંક=૪૦ હાથ=૪ પોલ.
૧ ચોરસ વેંત	,,	૯૮ ચો. ઇંચ.
૧ ચોરસ ગજ	,,	૪ ચોરસ ફુટ.
૧૦૦ ચોરસ હાથ	,,	૩૦૧ ચોરસ યાર્ડ=૧ પોલ.
૪૦૦ ચોરસ હાથ	,,	૧ ચોરસ ગુઠો=૪ પોલ.= ૨૫૦૦ ચો. લીંક.
૧૬૦૦૦ ચોરસ હાથ	,,	૧ એકર.
૧૦ ચોરસ સાંકળ	,,	૧ એકર.
૬૪૦ એકર	,,	૧ ચોરસ મૈલ.
૧ વીધું.	,,	૩૪૩૬ ગુઠો.
૨૮૮ વીધાં	,,	૨૪૫ એકર.
૧ ધન ગજ	,,	૮ ધન ફુટ.
૧ કચ્છી લાખાસાઈ ગજ	એટલે	૨૬૧ ઇંચ.
૧ કચ્છી સુતારી ગજ.	,,	૨૩ ઇંચ.
૧ કચ્છી હથી	,,	૧૮ ઇંચ.
૧ દોરી (કચ્છી)	,,	૧ વસો.
૧ ગજ સુતારી (કચ્છી)	,,	૧ કરમ.
૪૦૦ કરમ. ચોરસ.	,,	૧ વીધું.
૩૬૦૦૦ ચોરસ ગજ સુતારી (કચ્છી)	,,	૧ વીધું.

કાળ દર્શક.

૧ સેકન્ડ	એટલે	૨૧૧ વિષળ.
૧ મીનીટ	,,	૨૧૧ પળ.
૧ અવર	,,	૨૧૧ ધડી.
૩ કલાક	,,	૧ પહોર.

સમાપ્ત.

રાસાઈ કોરીમાંથી મુખઈ ચલાણી રૂપેઆ કરવાના કોઠા (ભાવ કોરી ૩૭૯ ના રૂ. ૧૦૦).

નિદેશિક	રૂપીયા.		ગ્રામીણ	રૂપીયા.		ગ્રામીણ	રૂપીયા.		ગ્રામીણ	રૂપીયા.		ગ્રામીણ	રૂપીયા.		ગ્રામીણ
	રૂ.	પૈ.		રૂ.	પૈ.		રૂ.	પૈ.		રૂ.	પૈ.		રૂ.	પૈ.	
૧	૦	૦	૧	૩	૦	૧	૨	૦	૪	૩	૦	૭	૮	૧૨	૨
૨	૦	૦	૨	૫	૦	૨	૨	૦	૧૭	૪	૦	૯	૮	૧૨	૨
૩	૦	૦	૩	૭	૦	૩	૩	૦	૧૮	૪	૦	૧૦	૮	૧૨	૨
૪	૦	૦	૪	૧	૦	૪	૪	૦	૧૯	૪	૦	૧૧	૮	૧૨	૨
૫	૦	૦	૫	૩	૦	૫	૫	૦	૨૦	૪	૦	૧૨	૮	૧૨	૨
૬	૦	૦	૬	૫	૦	૬	૬	૦	૨૧	૪	૦	૧૩	૮	૧૨	૨
૭	૦	૦	૭	૭	૦	૭	૭	૦	૨૨	૪	૦	૧૪	૮	૧૨	૨
૮	૦	૦	૮	૯	૦	૮	૮	૦	૨૩	૪	૦	૧૫	૮	૧૨	૨
૯	૦	૦	૯	૧૧	૦	૯	૯	૦	૨૪	૪	૦	૧૬	૮	૧૨	૨
૧૦	૦	૦	૧૦	૧૩	૦	૧૦	૧૦	૦	૨૫	૪	૦	૧૭	૮	૧૨	૨
૧૧	૦	૦	૧૧	૧૫	૦	૧૧	૧૧	૦	૨૬	૪	૦	૧૮	૮	૧૨	૨
૧૨	૦	૦	૧૨	૧૭	૦	૧૨	૧૨	૦	૨૭	૪	૦	૧૯	૮	૧૨	૨
૧૩	૦	૦	૧૩	૧૯	૦	૧૩	૧૩	૦	૨૮	૪	૦	૨૦	૮	૧૨	૨
૧૪	૦	૦	૧૪	૨૧	૦	૧૪	૧૪	૦	૨૯	૪	૦	૨૧	૮	૧૨	૨
૧૫	૦	૦	૧૫	૨૩	૦	૧૫	૧૫	૦	૩૦	૪	૦	૨૨	૮	૧૨	૨

ક્રોડ	રૂપીયા.		ક્રોડ	રૂપીયા.		ક્રોડ	રૂપીયા.		ક્રોડ	રૂપીયા.	
	રૂ.	પા.		રૂ.	પા.		રૂ.	પા.		રૂ.	પા.
૬૧	૧૬	૧	૭૬	૨૦	૦	૮૧	૨૪	૦	૩૦૦	૭૯	૧૦
૬૨	૧૬	૫	૭૭	૨૦	૫	૮૨	૨૪	૪	૩૫૦	૮૨	૫
૬૩	૧૬	૧૦	૭૮	૨૦	૯	૮૩	૨૪	૮	૪૦૦	૮૨	૮
૬૪	૧૬	૧૪	૭૯	૨૦	૧૩	૮૪	૨૪	૧૨	૪૫૦	૧૧૮	૧૧
૬૫	૧૭	૨	૮૦	૨૧	૧	૮૫	૨૫	૧	૫૦૦	૧૩૧	૧૦
૬૬	૧૭	૬	૮૧	૨૧	૫	૮૬	૨૫	૫	૬૦૦	૧૫૮	૫
૬૭	૧૭	૧૦	૮૨	૨૧	૧૦	૮૭	૨૫	૯	૭૦૦	૧૮૪	૧૧
૬૮	૧૭	૧૫	૮૩	૨૧	૧૪	૮૮	૨૫	૧૩	૮૦૦	૨૧૧	૧
૬૯	૧૮	૩	૮૪	૨૨	૨	૮૯	૨૬	૧	૯૦૦	૨૩૭	૭
૭૦	૧૮	૭	૮૫	૨૨	૬	૯૦	૨૬	૬	૧૦૦૦	૨૬૩	૧૩
૭૧	૧૮	૧૧	૮૬	૨૨	૧૧	૯૧	૩૨	૧૫	૧૫૦૦	૩૯૫	૧૨
૭૨	૧૯	૦	૮૭	૨૨	૧૫	૯૨	૩૯	૯	૨૦૦૦	૫૨૭	૧૧
૭૩	૧૯	૪	૮૮	૨૩	૩	૯૩	૪૬	૨	૨૩૦૦૦	૭૯૧	૮
૭૪	૧૯	૮	૮૯	૨૩	૭	૯૪	૫૨	૧૨	૪૦૦૦	૧૦૫૫	૬
૭૫	૧૯	૧૨	૯૦	૨૩	૧૧	૯૫	૬૫	૧૫	૫૦૦૦	૧૩૧૯	૪

જાહેર ખબર.

નીચે લખેલી ચોપડીઓ મુંદ્રામાં અમારી પાસેથી તથા શા. દેવજી કરમશી પાસેથી. માંડવીમાં—
 બુકસેલર જીવરામ હરીશંકર પાસેથી, તથા બુકસેલર
 ખીમરાજ ચાંપસી પાસેથી. ભુજમાં—બુકસેલર ઉ-
 પાધ્યા હરીરામ પ્રભુરામ પાસેથી, અથવા વખતે
 દરબારી બુક ડેપોમાંથી મળશે. તે સિવાય કેટલાક
 રા. તાલુકા સ્કૂલ માસ્તરો પાસેથી પણ મળશે. જ-
 થાખંધ મંગાવનારને સેંકડે પંદર ઢકા કમીશન આ-
 પવામાં આવશે. ટપાલ ખર્ચનો અરધો આનો
 વધારે પડશે, પણ પચાશ કરતાં વધારે મંગાવના-
 રને ટપાલ ખર્ચ અમારા તરફથી આપવામાં આવશે.

કો. ઈ. ત્રાં.

કચ્છી લેખાં ભાગ પહેલો ૦—૮—૦
 કચ્છી લેખાં ભાગ બીજો ૦—૧૨—૦
 કચ્છમાં દસ્તાવેજ તા.નામું લખવાની પદ્ધતિ ૧—૮—૦
 કચ્છી કોષ્ટકો ૦—૪—૦

ઉપર લખેલી ચોપડીઓ સિવાય ગુજરાતી પહે-
 લીથી તે સાતમી ચોપડી સુધીના અર્થો સારા કમીશને
 મળશે. કાગળ પત્રનો વહેવાર શા. દેવજી કરમશી
 (ઢેકાણું મુંદ્રા કન્યાશાળા સામે) સાથે રાખવાથી
 અમને પહોંચશે. નોટપેડ કાગળ લીધામાં નહીં આવે.

કચ્છ-મુંદ્રા. } (સહી.) હરજીવન મેઘજી પટેલ.
 તા. ૧-૧-૮૯ } ઠે. સર્ઘવારી શેરી-ઠાકર કરસનજી
 શામજીને ઘેર.

